

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**Факультет готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
імені проф. В.Ф. Доценка
Кафедра туристичного та готельного бізнесу**

«До захисту в ЕК»
Декан факультету
_____ Віта ЦИРУЛЬНІКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

« ___ » _____ 2023 р.

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____ Ірина МЕЛЬНИК
(підпис) (ім'я та прізвище)

« ___ » _____ 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**
зі спеціальності _____ 242 «Туризм» _____
(код та назва спеціальності)
освітньо-професійної програми _____ «Туризм» _____

на тему: «Технологія розробки, організації та проведення дитячих турів»

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ТУ-4-11
_____ Штельмах Катерина Валентинівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник _____ Сологуб Юрій Іванович _____
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) (підпис)

Рецензент _____ Безпала О.В _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Я як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) готельно-ресторанного та туристичного бізнесу імені проф. В.Ф. Доценка

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

світній ступінь бакалавр

Спеціальність 242 «Туризм»

(код і назва)

Освітньо-професійна програма «Туризм»

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач

кафедри туристичного та готельного бізнесу

Ірина МЕЛЬНИК

“ ” 2023 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Штельмах Катерини Валентинівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Технологія розробки, організації та проведення дитячих турів»

керівник роботи Сологуб Юрій Іванович, к. геогр. н., доц. кафедри ТГБ

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “15” травня 2023 року №270-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 01 червня 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи наукова, фахова література, статистичні матеріали з проблематики дослідження, статистична звітність підприємства

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретичні аспекти організації дитячого туризму.

Структурно-функціональна характеристика туристичного підприємства «Гал-Круїз».

Організація дитячих турів на підприємстві «Гал-Круїз».

Напрями вдосконалення організації та проведення дитячих турів на базі туристичного підприємства «Гал-Круїз».

5. Перелік графічного матеріалу

рисунків – 5 таблиць – 27 додатків – 3.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Сологуб Ю.І. доц. кафедри		
II	Сологуб Ю.І. доц. кафедри		
III	Сологуб Ю.І. доц. кафедри		

7. Дата видачі завдання 19 березня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ З№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи	20.01.2023-10.03.2023 рр.	виконано
2	Оформлення і затвердження завдання на роботу	11.03.2023-19.03.2023 рр.	виконано
3	ВСТУП РОЗДІЛ 1 Теоретичний	20.03.2023-10.04.2023 рр.	виконано
4	РОЗДІЛ 2 Аналітичний	10.04.2023-03.05.2023 рр.	виконано
5	РОЗДІЛ 3 Рекомендаційний	04.05.2023-12.05.2023 рр.	виконано
7	Висновки та пропозиції. Список використаних джерел. Додатки	12.05.2023-18.05.2023 рр.	виконано
8	Оформлення роботи за структурою, представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі та попередній захист у комісії	18.05.2023-25.05.2023 рр.	виконано
9	Доопрацювання, оформлення, друкування, підготовка матеріалів до захисту	26.05.2023-31.05.2023 рр.	виконано
10	Представлення готової зшитої кваліфікаційної роботи на кафедрі	01.06.2023 р.	виконано
11	Захист кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії	14-15.06.2023 р.	

Здобувач

_____ (підпис)

Штельмах К.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Сологуб Ю.І.

(прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ

на кваліфікаційну роботу

Штельмах Катерини Валентинівни

на тему:

«Технологія розробки, організації та проведення дитячих турів»

Кваліфікаційна робота складається зі 68 сторінок. Кількість розділів – 3, рисунків – 5, таблиць – 27, додатків – 3.

Об'єктом дослідження є туристичне підприємство ТОВ «Гал-Круїз».

Предметом кваліфікаційної роботи є технологія розробки, організації та проведення дитячих турів.

Мета кваліфікаційної роботи: аналіз актуальних напрямків вдосконалення технології розробки, організації та проведення дитячих турів на базі туристичного підприємства.

У I розділі розглянуто теоретичні аспекти організації дитячого туризму. Проаналізовано особливості розвитку дитячого туризму на українському і світовому ринках.

У II розділі проведено аналіз господарської діяльності туристичного підприємства «Гал-Круїз».

У III розділі охарактеризовано особливості організації дитячих турів на туристичному підприємстві «Гал-Круїз». Проаналізовано напрями вдосконалення етапів організації та проведення дитячих турів на базі туристичного підприємства «Гал-Круїз».

Ключові слова: туризм, дитячий туризм, організація, проведення.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИТЯЧОГО ТУРИЗМУ	9
1.1. Поняття та основні види дитячого туризму	9
1.2. Розробка, організація та проведення дитячих турів	15
1.3. Вітчизняний та світовий ринки дитячого туризму	20
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ГАЛ-КРУЇЗ».....	28
2.1. Загальна характеристика підприємства «Гал-Круїз».....	28
2.2. Аналіз внутрішнього середовища підприємства «Гал-Круїз».....	30
2.3. Аналіз зовнішнього середовища підприємства «Гал-Круїз».....	41
Висновки до розділу 2.....	44
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ДИТЯЧИХ ТУРІВ НА БАЗІ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ГАЛ-КРУЇЗ».....	46
3.1. Організація дитячих турів на підприємстві «Гал-Круїз»	46
3.2. Напрями вдосконалення організації та проведення дитячих турів на базі туристичного підприємства «Гал-Круїз».....	49
3.3. Аналіз ефективності впроваджених заходів	56
Висновки до розділу 3.....	59
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Минулий рік, рік початку війни в Україні продемонстрував негативну тенденцію до зменшення платоспроможності більшої частини населення України, зростання цін і безробіття, скачки курсу валют, закриття неба, що, звичайно, негативно позначилося на розвитку як усього туризму в цілому, так і окремих його видів. Одним із таких видів туризму є нині і дитячий туризм, який сприяє гармонійному розвитку особистості дитини, зміцненню її здоров'я, підвищенню культурного рівня, розумного використання ним вільного часу. Дитячий туризм розвиває високі моральні якості – колективізм, чесність, працьовитість, формує почуття відповідальності перед колективом за результат своєї роботи тощо. Діти, залучені до системи дитячого відпочинку, швидше знаходять соціальну зрілість, набувають духовного і фізичного загартування, активно готуються до трудової діяльності. У дитячому туризмі пізнавальна, трудова, суспільно-політична діяльність дітей формується в органічній єдності, дуже впливаючи на розвиток особистості дитини і на її зв'язок з навколишнім середовищем.

У дитячому туризмі реалізується комплексний підхід до виховання дітей, заснований на нерозривності освітнього, виховного та оздоровчого процесів, духовний та фізичний розвиток дітей, їх підготовка до життя та подальшої діяльності.

Проте аналіз стану розвитку дитячого туризму в Україні показує, що у його організації є певні проблеми. Подальший розвиток дитячого туризму стримується цілою низкою негативних факторів, до яких належать: обмежений спектр турпродуктів для дітей; недостатній розвиток інфраструктурної складової дитячого туризму; мінімальна доступність дитячого відпочинку для більшості населення; мала пропрацьованість законодавчої бази та єдиних стандартів діяльності у сфері дитячого туризму; відсутність низки компаній, які займаються дитячим туризмом, у Єдиному реєстрі туроператорів; неможливість багатьох організацій, які працюють із

дітьми, забезпечити безпеку дитячого відпочинку; невисока кваліфікація більшості фахівців, які працюють у сфері дитячого відпочинку та туризму; недостатня поінформованість споживача про пропоновані дитячі туристичні продукти.

Отже, перед вітчизняними організаціями, що спеціалізуються у сфері дитячого туризму, постає проблема пошуку найефективніших методів управління як кожної організації окремо, і всім дитячим туризмом загалом. Підсумовуючи сказане вище, слід визнати, що тема дослідження є дуже актуальною.

Дослідженням дитячого туризму в Україні приділяли увагу багато науковців, зокрема, Бейдик О.О., Долгова К.С., Малиновська О.Ю., Нікітенко С. І., Калініченко А.Г., Плешивцова М.В., Чертовська Д.В., Коцін Н.Н. та ін.

Об'єктом дослідження виступає туристичне підприємство ТОВ «Гал-Круїз».

Предметом дослідження є технологія розробки, організації та проведення дитячих турів.

Метою роботи є аналіз актуальних напрямків вдосконалення технології розробки, організації та проведення дитячих турів на базі туристичного підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- розкрити поняття та основні види дитячого туризму;
- дослідити розробку, організацію та проведення дитячих турів;
- розглянути вітчизняний та світовий ринки дитячого туризму;
- надати загальну характеристику підприємства «Гал-Круїз»;
- провести аналіз внутрішнього середовища підприємства «Гал-Круїз»;
- провести аналіз зовнішнього середовища підприємства «Гал-Круїз»;
- дослідити організацію дитячих турів на підприємстві «Гал-Круїз»;
- визначити напрями вдосконалення організації та проведення дитячих турів на базі туристичного підприємства «Гал-Круїз».

При здійсненні даного дослідження були використані **методи дослідження**: теоретичного узагальнення, аналізу, синтезу, прийоми порівняльного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти, вітчизняні та зарубіжні теоретичні та методичні розробки в галузі організації управління у сфері туризму, матеріали та рекомендації наукових конференцій, симпозіумів та семінарів.

Практичне значення дослідження полягає в розробці класифікації видів дитячого туризму та виявленні особливості функціонування дитячого туризму в сучасних економічних умовах; визначено проблеми функціонування та подальшого розвитку дитячого туризму в Україні, а також виявлено найбільш суттєві фактори, що впливають на підвищення конкурентоспроможності організацій на ринку дитячого туризму.

Апробація результатів дослідження. Результати проведеного дослідження апробовані в рамках XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні технології в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі» (16 – 17 травня 2023р.), Київ, НУХТ (Додаток А).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків до них, загального висновку. Робота містить 27 – таблиць, 5 – рисунків, 3 – додатки. Списку використаних джерел становить 45 джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИТЯЧОГО ТУРИЗМУ

1.1. Поняття та основні види дитячого туризму

Туризм як галузь, що належить до високоефективної сфери національної економіки, і по динаміці, і по сукупності витрат відноситься до найприбутковіших. Період перебудови та економічні реформи внесли істотні зміни до туристської галузі. Перехід до ринкової економіки дав розвитку туризму безперечну перевагу. Туризм став унікальним плацдармом розвитку малого та середнього підприємництва.

На жаль, за останні роки економічних реформ руйнівний удар зазнала система соціального туризму, в тому числі й дитячо-юнацького. На державному рівні різко скоротилося фінансування дитячих подорожей усіх видів – екскурсійно-туристських, спортивних, оздоровчих та ін. Закривалися та перепрофілювалися заклади дитячо-юнацького туризму, гуртки та секції юних краєзнавців, юних натуралістів, юних екологів тощо. Різко подорожчало екіпірування та спорядження для спортивно-туристських походів.

Відзначимо, що одним із наймасовіших видів туризму є саме дитячий туризм, який характеризується подорожами дітей віком від 7 до 15 років з різними цілями. На відміну від багатьох інших видів туризму дитячий туризм поділяється не за цілями поїздки, а за цільовою аудиторією. У зв'язку з цим він дуже різноманітний, адже у багатьох видах туризму є місце дитячому туризму. Крім того, прийнято відрізняти дитячий туризм від сімейного: дитячий туризм має на увазі подорож без батьків, а під сімейним туризмом, як правило, розуміють спільну подорож батьків та дітей [3,с.63].

Дефініція «дитячий туризм» багатогранна та складна. Практично немає єдиного визначення цього поняття. Припускають, що дитячий туризм – це сфера туристичної галузі, яка формує та збагачує нове покоління. Майбутній актив держави має бути зорієнтований завдяки популяризації туристичних

послуг на цілі та цінності своєї країни. Дитячий туризм – це не лише покращення загального стану здоров'я дитини, це підтримка психологічного стану, покращення комунікативності, набуття навичок самостійності та розумного використання вільного часу, культурно-інтелектуальний ріст, розширення світогляду та розкриття талантів.

Дитячий туризм покликаний вирішувати кілька завдань: освітнє (безпосередньо навчання та розширення кругозору дітей), виховне, оздоровче, соціальне, розкриття талантів та ін. Це один із найбільш стійких секторів ринку туристських послуг [8,с.89].

Виступаючи складовою туристської галузі країни, дитячо-юнацький туризм в Україні насамперед покликаний вирішувати важливі соціальні завдання, пов'язані з вихованням, оздоровленням та освітою нового покоління засобами туристсько-краєзнавчої діяльності, а саме:

- отримання нових знань;
- фізичне оздоровлення та профілактика захворювань;
- орієнтація молодого покоління на здоровий спосіб життя, формування активної життєвої позиції;
- розвиток кращих моральних людських якостей та відносин;
- підготовка підлітків до служби у лавах армії, до навчання у вищих навчальних закладах військового типу;
- екологічне виховання, виховання свідомого ставлення до природи нашої країни [19,с.172].

Як відзначає Грицишина Т., поняття дитячо-юнацького туризму почали застосовувати лише на початку ХХІ століття у туристсько-краєзнавчій роботі, що було пов'язано з початком підготовки спеціалістів з туристської та краєзнавчої роботи у педагогічних інститутах та університетах України [6,с.84].

Долгова К. вважає, що під дитячо-юнацьким туризмом слід розуміти тимчасові виїзди (подорожі) дітей і підлітків з метою відпочинку, навчання,

участі в різних заходах, оздоровлення, що організовані спеціалізованими підприємствами, які забезпечують комплекс специфічних послуг [9,с.48].

Ковач Ш. визначає дитячий туризм як туристичну діяльність школярів, що виходить за рамки навчальних програм та яка організовується школою або позашкільними туристичними установами з метою забезпечення доцільного використання їх позаурочного часу [16,с.94].

Визначення поняттю «дитячий туризм» дає Кашуба Я. – «...це засіб гармонійного розвитку підлітків, який реалізується у формі відпочинку та суспільно корисної діяльності». Це визначення вказує на те, що в дитячому туризмі повинні інтегруватися усі складові виховання, пізнання та оздоровлення [20,с.7].

Колотуха О. дає трохи інше визначення поняттю «дитячий туризм» і тлумачить його як важливий спосіб передачі новому поколінню накопиченого людством життєвого досвіду і матеріально-культурної спадщини, формування ціннісних орієнтацій, морального оздоровлення та культурного розвитку нації [22,с.6].

Машкова О., Цветкова Д. вважають, що дитячий туризм – активний вид відпочинку, призначений для дітей, з метою розширення світогляду і збагачення духовного життя підлітків. Автори відзначають, що під дитячим туризмом розуміють теорію і практику різного роду походів, сходження на гори і подорожі з метою спортивного суперництва, активного відпочинку, освіти і виховання [26,с.189].

Можна виділити специфічні особливості дитячого туризму:

- наявність організованої групи дітей із керівниками, які несуть відповідальність за життя та здоров'я дітей, які займаються організаційними питаннями тощо;
- певна вікова категорія (переважно шкільного віку);
- обов'язкова наявність педагогічного складу у спеціалізованих місцях розміщення (дитячі табори, бази тощо);
- розвиваючий, навчальний характер турів.

Розглядаючи сформовані класифікації видів і типів туризму, можна назвати такі різновиду дитячого туризму (рис. 1.1).

Рис.1.1 Види та типи дитячого туризму

Джерело: побудовано на основі [30]

Можна виділити кілька основних видів дитячого туризму, що існують нині в Україні, а саме:

1. Внутрішній туризм:

- екскурсії для школярів;
- спортивний туризм (спортивно-туристські змагання);
- самодіяльні шкільні обміни;
- пізнавальні та рекреаційні дитячі тури на комерційній основі;
- оздоровлення та відпочинок у дитячих таборах.

2. Виїзний туризм:

- організація міжнародних безвалютних обмінів;
- освітні, ділові та заохочувальні виїзди для талановитих підлітків, переможців творчих конкурсів, олімпіад тощо;

- пізнавальні та рекреаційні тури на комерційній основі;
- виїзди у міжнародні молодіжні та дитячі центри (табори).

Сьогодні у сфері дитячого туризму одночасно працюють як комерційні, і некомерційні організації.

Комерційна сфера складається з туристських фірм, туристських баз та приватних осіб, які працюють зі школярами. Діяльність комерційних структур спрямована на отримання прибутку і здійснюється в умовах конкуренції на ринку дитячого туризму.

Некомерційна сфера представлена:

- державними та муніципальними органами управління;
- державними та муніципальними освітніми установами, у тому числі установами додаткової освіти;
- громадськими (самодіяльними) об'єднаннями (туристські клуби, спортивні секції, дитячі та молодіжні громадські організації та рухи) [30,с.221].

Робота структур некомерційної сфери не пов'язана з отриманням фінансового прибутку та здійснюється за рахунок бюджетних асигнувань та (або) залучених коштів, у тому числі батьківської плати.

В даний час зустрічається і змішаний тип організації дитячого туризму, який поєднує державні дотації з фінансовими вкладеннями комерційних асоціацій, фондів, спілок.

Установи додаткової освіти можна поділити на різнопрофільні та спеціалізовані. Вони здійснюють свою діяльність або на основі шкіл та інших загальноосвітніх установ, або на своїй основі.

До першої категорії належать численні туристські гуртки та секції, які приписані до різнопрофільних закладів додаткової освіти (будинки та центри дитячої творчості).

До спеціалізованих установ можна віднести Станції юних туристів, Центри дитячо-юнацького туризму та аналогічні. У більшості регіонів

сьогодні такі Центри також включають у сферу своєї діяльності супутні напрямки, наприклад краєзнавство, екологію та ін.

Від гуртків чи секцій, які працюють у установах додаткової освіти, такі громадські об'єднання відрізняються наявністю власних нормативних документів та виборних органів управління та контролю, різноманітнішими формами та напрямками діяльності, що виходять за межі лише освітнього процесу. Метою діяльності такого об'єднання стає не просто отримання учнями якогось обсягу знань, умінь та навичок, а виховання та ефективна соціалізація молодого покоління [11,с.53].

Останнім часом стали з'являтися і туристські клуби, що мають статус юридичної особи, організаційно-правову форму громадського об'єднання, але по суті працюючи як туристичні фірми, тобто організують туристичні маршрути та продають туристичні путівки.

Від комерційних туристських фірм діяльність такого клубу - громадського об'єднання відрізняється тим, що прибуток, що отримується від реалізації путівок, не може ділитися між засновниками та членами об'єднання, а повинна використовуватися тільки на реалізацію статутних цілей клубу.

В Україні також популярні громадські об'єднання, які займаються екологічним туризмом. Цей напрямок підтримується деякими міжнародними фондами, які виділяють різноманітні гранти для реалізації програм цих об'єднань.

Отже, дитячий туризм є однією з найбільш ефективних оздоровчих технологій, що сприяють формуванню здорового способу життя людини і суспільства в цілому, що має велике державне значення у вихованні підростаючого покоління. Значення рекреації взагалі й туризму зокрема для населення України постійно зростає. Дитячий туризм, орієнтований на соціально важливу категорію нашого суспільства - підростаюче покоління, посідає особливе місце в системі рекреаційно-туристичної діяльності. У першу чергу він покликаний сприяти вихованню та освіті підростаючого покоління засобами туристично-краєзнавчої діяльності, формуванню всебічно

розвиненої особистості. Дитячий туризм надає унікальну можливість глибше пізнати і наочно ознайомитись з історичною та культурною спадщиною своєї країни та інших держав, побудувати у молодих людей почуття національної самосвідомості.

1.2. Розробка, організація та проведення дитячих турів

За своїм змістом дитячий туризм є дієвим, універсальним і комплексним засобом, що забезпечує повноцінну життєдіяльність дітей, що здійснюється за межами місця постійного проживання.

В організації дитячого туризму беруть участь підприємства, які можна розділити на чотири сектори:

- державний, де виробляються соціально значимі блага (цільові програми розвитку дитячого туризму, послуги санаторно-курортного обслуговування), що реалізує систему державних соціальних стандартів;
- добровільно-громадський, де виробляються клубні блага, що являють собою послуги дитячих об'єднань спортивно-оздоровчої та туристської спрямованості (туристські клуби, асоціації та спілки, що є некомерційними організаціями);
- змішаний, в якому виробляються послуги дитячого туризму приватними некомерційними організаціями (приватні благодійні організації та фонди розвитку туризму);
- комерційний, де функціонують - приватні - компанії, що спеціалізується у сфері дитячого туризму [31,с.89].

В останні роки все більшої популярності стали набувати такі форми дитячого туризму, як тимчасові літні табори. До них відносяться наметові табори, табори праці та відпочинку, оборонно-спортивні табори та інші типи. Крім традиційних напрямів з'явилися нові тенденції у створенні літнього відпочинку дітей: сімейні табори, хореографічні табори, табори дитячих громадських організацій (скаутів), літні майстер-школи, профілактичні літні

табори та зміни, історичні табори, табори народних ремесел, фольклору, літні центри дитячих громадських організацій.

До дитячого туризму слід зарахувати також деякі форми роботи установ додаткової освіти, такі як численні туристичні гуртки та секції, приписані до палаців, будинків та центрів дитячої творчості та аналогічним установам, а також спеціалізовані станції юних туристів, центри дитячого туризму та інші аналогічні центри. Ще однією категорією спеціалізованих установ вважатиються дитячі туристські бази. Частина баз зберегла свій державний чи муніципальний статус, інші у 90-ті роки ХХ ст. були приватизовані і стали приватними, проте не припинили роботу з школярами. Організація відпочинку та оздоровлення в цих закладах проходить, як правило, шляхом продажу путівок, причому як покупці виступають як органи освіти, а також установи соціального захисту, установи у справах молоді [16,с.95].

Серед громадських організацій, що розвивають дитячий туризм, можна також виділити спеціалізовані громадські організації (туристські клуби) та багатопрофільні об'єднання (військово-патріотичні, скаутські організації та ін., а також різні спілки молоді). Відповідно до чинного законодавства, громадські об'єднання можуть бути або діяти без реєстрації, або реєструватися як самостійні юридичні особи. На практиці об'єднання першого типу найчастіше працюють на базі будь-яких державних або муніципальних закладів освіти, у тому числі на базі вищих навчальних закладів.

При наданні туристичних послуг туроператорам, турагентам, екскурсійним організаціям, що спеціалізуються на дитячому туризмі, рекомендується:

- враховувати вікові особливості та інтереси туристів різних вікових категорій;
- забезпечувати надання туристських та екскурсійних послуг з оздоровчими, пізнавальними та фізкультурно-спортивними цілями, сприяють пропаганді здорового способу життя, розвитку міжнародного та патріотичного виховання;

- передбачати організацію відпочинку та оздоровлення у лікувально-оздоровчих місцевостях та на курортах, переважно на базі організацій та установ, які мають досвід роботи з дітьми;
- вибирати для цілей туризму переважно райони (регіони) з сприятливими кліматичними, природними та екологічними умовами;
- координувати роботу з організації подорожей та екскурсій з освітніми, фізкультурно-спортивними організаціями та органами виконавчої влади у сфері туризму та освіти [7,с.89].

Послуги з перевезення неповнолітніх туристів повинні надаватися з дотриманням правил та вимог безпеки, встановлених для транспорту конкретного виду. Так, організаторам при плануванні перевезення групи дітей у автобус, необхідно пам'ятати, що перевезення організованих груп дітей здійснюється за обов'язкового супроводу на весь період поїздки на кожне транспортний засіб дорослого супроводжуючого, а якщо кількість перевезених дітей більше двадцяти – двох супроводжуючих.

При наданні послуг з тимчасового проживання дітей рекомендується враховувати вимоги та додаткові рекомендації:

- обладнання готелів та інших засобів розміщення, що використовуються для проживання неповнолітніх туристів, що має відповідати будівельним нормам та правилам, гігієнічним нормам, санітарно-епідеміологічним правилам та вимогам пожежної безпеки;
- спальні приміщення, санітарні кімнати загального користування для хлопчиків та дівчаток (юнаків та дівчат) рекомендується влаштовувати окремо незалежно від вікових груп туристів;
- при одночасному розміщенні дорослих та неповнолітніх туристів у засобах розміщення (готелях, мотелях, будинках, центрах відпочинку тощо) рекомендується передбачати їхнє роздільне розміщення, по можливості – на окремих поверхах чи окремому крилі будівлі;
- при наданні послуг з тимчасового проживання неповнолітніх туристів необхідно передбачати надання додаткових послуг, в тому числі послуг

харчування, прання, прасування, дрібного ремонту одягу та взуття [2,с.44].

Послуги громадського харчування під час подорожей, екскурсій у організаціях та закладах відпочинку та оздоровлення повинні надавати з дотриманням правил надання послуг комунального харчування.

Екскурсійні послуги для неповнолітніх туристів мають надаватися з урахуванням віку та фізичних можливостей екскурсантів.

Екскурсія – це туристична послуга із задоволення пізнавальних потреб туристів (екскурсантів), що полягає в колективному (або індивідуальному) відвідуванні та вивченні певних історичних, природних, культурних та виробничих об'єктів у супроводі екскурсовода, гіда, гіда-перекладача, тривалістю менше 24 год без ночівлі [1,с.345].

Екскурсійні послуги для дітей є результатом діяльності туроператорів, турагентств, туристично-екскурсійних, екскурсійних організацій, а також фізичних осіб (екскурсоводів, гідів-перекладачів), які мають відповідну кваліфікацію. Екскурсійні послуги можуть надаватися окремо або бути складовою туристичного продукту.

Методика проведення екскурсій для дітей має цілу низку особливостей, обумовлених, перш за все, віком та ступенем розвитку дитини та які пред'являють підвищені вимоги до екскурсовода, який працює ними. Йому необхідно добре знати навчальні програми шкільних дисциплін, спиратися на знання дитячої психології. Це дає йому можливість розуміти дитячу аудиторію, бути уважним до їх реакції, вміти швидко та легко встановлювати контакт з аудиторією, підтримувати увагу школярів протягом усієї екскурсії, грамотно долати кризи уваги [21,с.79].

Провідну роль психічному розвитку дітей молодшого шкільного віку грає вчення. У процесі навчання відбувається формування пізнавальних та інтелектуальних здібностей, будується система відносин дитини з навколишнім світом. Тому туристська програма має включати елементи вчення. При цьому діти виявляють великий інтерес, якщо їхнє вчення

проходить шляхом використання ігрового методу. При організації подорожей слід пам'ятати, що вольові процеси молодших школярів розвинені слабо, тому слід проводити тривалі походи, що передбачають високе фізичне навантаження.

Фізичне навантаження має бути природним. Зміст подорожі повинен у більшою мірою впливати на емоційну сферу дитини, сприяти отриманню яскравих емоцій.

Інформаційний матеріал має бути доступний юним екскурсантам, надто важкий екскурсійний матеріал веде до перенапруги, втоми та байдужості школярів. Тому у роботі з ними необхідно використовувати різноманітні форми екскурсій.

Цільова установка екскурсії - те, заради чого школярам-екскурсантам показуються об'єкти культури, історії та інші пам'ятники. Як мета освітньої екскурсії можуть бути запропоновані: виховання любові до своєї країни, патріотизму, поваги до праці, інших народів; моральне або естетичне виховання; повідомлення дітям додаткових відомостей про різні країнах, про різні галузі науки і культури, розширення кругозору, профорієнтація тощо.

Екскурсії для дітей молодшого шкільного віку мають тривати не більше 45 хвилин (1 академічна година), для середнього шкільного віку – 2 академічні години, для старших школярів – 3 години. В екскурсіях слід передбачати час (паузи) для самостійного огляду об'єктів, а також через кожні 30-45 хвилин влаштовувати санітарні зупинки [29,с.103].

Таким чином, послуги дитячого туризму - це особлива категорія туристичних послуг, що передбачає серйозний багатоаспектний підхід до організації. При дитячого туризму необхідно враховувати велику кількість нормативних вимог. Багато компаній та підприємців не прагнуть займатися організацією дитячого туризму, оскільки дитячий відпочинок – дуже складний сегмент ринку туризму та вимагає вирішення великої кількості специфічних питань.

1.3. Вітчизняний та світовий ринки дитячого туризму

Ринок дитячого туризму в Україні нині знаходиться в стадії реформування та диверсифікації. Пропозиції туристичних послуг дітям надходять від підприємств різних форм власності, розробляються різноманітні програми оздоровчого, розважального та освітнього змісту, формується цінова політика підприємств, змінюється географія внутрішнього дитячого туризму. Туристичних підприємств, які спеціалізуються саме на дитячому туризмі, теж небагато, тому рівень конкуренції в цьому сегменті відносно невисокий.

Аналізуючи вітчизняний дитячий туристичний ринок за даними Державної служби статистики України за 2014-2021 рр., можна зауважити, що спостерігаються негативні тенденції. Зокрема, відбулося значне скорочення кількості закладів для дітей та кількості дітей, які відвідали заклади влітку (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Кількість закладів для оздоровлення та відпочинку дітей, одиниць

	Кількість закладів, од							
	усього				у відсотках			
	2010	2015	2018	2021	2010	2015	2018	2021
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
з них заклади оздоровлення	510	333	244	241	3,1	3,4	2,6	2,7
у тому числі								
позаміські	461	281	212	211	2,8	2,9	2,2	2,4
санаторного типу	46	47	27	26	0,3	0,5	0,3	0,3
дитячі центри	3	5	5	4	0,0	0,0	0,1	0,0
з них заклади відпочинку	16 136	9 410	9 084	8567	96,9	96,6	97,4	97,3
у тому числі								
праці і відпочинку	694	385	269	249	4,2	4,0	2,9	2,8
з денним перебуванням	14 954	8 769	8 606	8113	89,8	90,0	92,3	92,2
позаміські	138	143	131	139	0,8	1,5	1,4	1,6
наметові містечка	350	113	78	66	2,1	1,1	0,8	0,7

За аналізований період кількість закладів для оздоровлення та відпочинку дітей у 2021 р. скоротилася на 59,2% порівняно з 2010 р.

Також розглянемо кількість дітей котра відвідувала заклади для оздоровлення та відпочинку дітей, на рисунку 1.2.

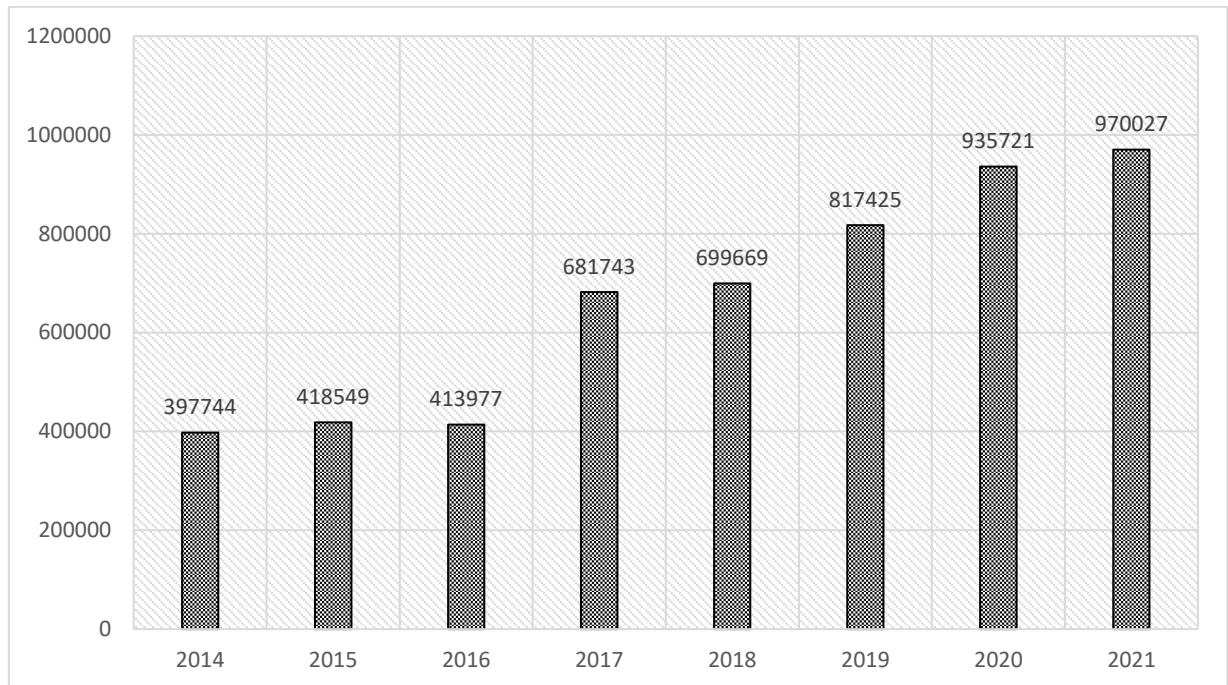

Рис.1.2 Кількість дітей котрі відвідували заклади для оздоровлення та відпочинку дітей, осіб

Джерело: побудовано автором на основі [11]

Таким чином, бачимо, що кількість дітей, які відвідували заклади для оздоровлення та відпочинку дітей зростає з 2014 до 2021 року більше ніж у 2 рази.

У 2021 році в держустановах відпочили майже мільйон дітей: всього 970027 осіб, тоді як у 2020 – 935 21 особа, що на 3,6% більше, ніж у попередньому році. До ТОП-5 областей за кількістю дітей, які перебували в установах для оздоровлення та відпочинку у 2021 році, увійшли: Одеська (105946 дітей), Харківська (95337 дітей), Дніпропетровська (91203 дітей), Херсонська (62140 дітей) і Полтавська (54620 дітей) області.

Далі проаналізуємо кількість дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку, за регіонами за 2010 – 2021 рр. у табл.1.2.

**Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку, які працювали
влітку, за регіонами**

	Кількість закладів, од			
	2010	2015	2018	2021
Україна	16 646	9 743	9 328	8 808
Вінницька	803	244	249	229
Волинська	602	209	200	205
Дніпропетровська	922	860	834	805
Донецька	983	324	394	410
Житомирська	526	182	295	276
Закарпатська	557	333	145	196
Запорізька	328	264	232	214
Івано-Франківська	768	415	207	123
Київська	522	382	453	443
Кіровоградська	551	533	489	471
Луганська	880	167	215	219
Львівська	559	115	245	144
Миколаївська	545	325	270	197
Одеська	1 073	686	638	640
Полтавська	1 007	799	782	757
Рівненська	577	207	146	126
Сумська	780	689	728	721
Тернопільська	311	85	89	67
Харківська	880	727	736	732
Херсонська	502	387	412	365
Хмельницька	871	267	172	122
Черкаська	1 004	824	754	714
Чернівецька	402	146	97	89
Чернігівська	562	493	473	462
м. Київ	131	80	73	81

Джерело: побудовано автором на основі [11]

Таким чином, бачимо, що найбільше дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку представлено у Дніпропетровській області – 805 одиниць, у Полтавській області – 757 одиниць, у Сумській області – 721 одиниця. Найменше дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку у Чернівецькій області – 89 та у Тернопільській – 67 заклади.

Складно уявити дитячий відпочинок без таких закладів, як цирку, театри і музеї для дітей, планетарії, дельфінарії та аквапарки, тематичні парки.

Станом на початок 2021 р. на території України діють 9 цирків державного значення (Національний цирк України (м. Київ), Запорізький, Криворізький, Львівський, Одеський, Ялтинський, Харківський державні цирки), які пропонують цікаві, захоплюючі та інформативні програми, орієнтовані саме на дитячу аудиторію. Існують також пересувні цирки-шапіто, які працюють без затвердженого графіку гастролей та пропонують глядачам не завжди продукт високої мистецької якості. Координує такі пересувні заклади Дирекція пересувних циркових колективів України при Міністерстві культури України.

За даними Міністерства культури України станом на 2021 р. на території України функціонує 119 театри, з них 8 театрів юного глядача та 24 театри ляльок.

Найбільша кількість театрів для дитячої аудиторії працює у м.Київ. Також дитячі вистави пропонують і інші театри України, наприклад, національні театри Києва, Донецька, Харкова, Львова та Одеси [4].

В Україні кількість музеїв перевищує 5 тис. і більшість з них можна використати в дитячому туризмі. Сьогодні найбільшою популярністю серед дитячої аудиторії користуються тематичні музеї, оскільки саме вони пропонують низку анімаційних заходів, які цікавлять дітей, наприклад: «Музей хліба», «Музей пожежної справи», «Водний інформаційний центр», «Музей медицини», «Музей іграшок», «Музей автомобілів» «Музей циркового мистецтва» (м. Київ), «Музей Аптека», «Музей Львівської залізниці» (Львів), «Морський музей», «Музей ляльок», «Музей дитинства» (м. Харків), «Музей космонавтики ім. С.Корольова» (м. Житомир), Музей «Писанка» (м. Коломия) та ін.

На даний момент в Україні існує 15 планетаріїв. Однак, в останні роки ці заклади втрачають свою популярність серед дитячої та юнацької аудиторії, що пов'язане з виникненням нових віртуальних планетаріїв, які дають можливість і вдома подивитися на зорі, та не їхати спеціально в обласний або районний центри. Серед новітніх закладів найцікавішими та

найпопулярнішими для дитячої аудиторії можна вважати дельфінарії, аквапарки та тематичні парки, відвідування яких часто включається в програми літніх таборів оздоровлення та відпочинку, шкільні просвітницькі програми, а також у програми сімейного відпочинку.

Найперші дельфінарії почали відкривати на узбережжі Чорного, однак вже сьогодні такі об'єкти функціонують і у великих містах України (Київ, Харків).

На території України є 22 аквапарки, які пропонують широкий спектр послуг для дітей різного віку. Особливої популярності серед дітей набули тематичні парки. На їх розвиток істотно вплинула Диснейвська концепція парку, яка поширилась у багатьох країнах світу – Франції, Японії, Німеччині, Іспанії. Сьогодні в кожному великому місті України можна знайти дитячі парки розваг та атракціонів, такі як: «Гідропарк», «Голосіївський парк ім. М.Рильського», парк «Перемоги», «Сирецький парк» – м. Київ, «Парк ім. М.Горького», «South-Park» – м. Харків, «Львівська дитяча залізниця», «Парк ім. Б.Хмельницького» – м. Львів, парк «Кованих фігур», «Преображенський парк» – м. Одеса, «Дендропарк» – м.Кіровоград.

На території України функціонує 16 зоопарків, з яких 7 загальнодержавного значення, та 14 міні-зоопарків та зоокуточків, які є досить популярними серед юних відвідувачів. Хоча, поки що в Україні не існує жодного тематичного парку, який би відповідав світовому рівню.

Результати аналізу стану розвитку дитячого туризму в Україні свідчать про наявність проблем організації та популяризації такого виду туризму. До основних можна віднести такі:

- висока ціна на масовий дитячий відпочинок;
- обмежений спектр пропозицій туристичних продуктів від туристичних організацій;
- недосконала законодавча база в цій галузі;
- незабезпечення соціальних стандартів та сертифікації послуг;

- нечітка процедура порядку направлення дітей на оздоровлення та відпочинок;
- недостатній розвиток інфраструктурної складової дитячого туризму;
- неможливість багатьох організацій, що працюють з дітьми, забезпечити безпеку відпочинку та унеможливити травматизм;
- невисока кваліфікація фахівців, які працюють у дитячих оздоровчих закладах;
- недостатня інформованість потенційного споживача про наявні туристичні продукти та ін.

Проаналізуємо особливості розвитку дитячого туризму у світі.

За даними доповіді Всесвітнього Економічного Форуму за рівнем конкурентоспроможності в сфері дитячих подорожей та туризму Україна займає 77 місце. Розвиток дитячого туризму характеризується позитивною і постійною динамікою. Обсяг інвестицій у сферу дитячого туризму у 2021 році склав 5,9 % від загального обсягу інвестицій (5 млрд. грн.). Означені дані свідчать про внесок індустрії дитячого туризму в економіку України/ Більшість європейських туристичних компаній працюють на в'їзний, виїзний та внутрішній дитячий туризм, в Україні ж 90% туркомпаній орієнтовані на виїзний дитячий туризм, основні причини ситуації – в слабкому розвитку туристичної інфраструктури та низькій якості послуг, які не відповідають рівню цін на них. Перелік країн, які отримали найбільше доходів від провадження туристичної діяльності в сфері дитячого та шкільного туризму, наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Перелік країн, які отримали найбільше доходів від провадження туристичної діяльності в сфері дитячого та шкільного туризму за 2021 р.

Країна	Величина доходу (млрд..дол. США)
США	11,01
Іспанія	6,16
Франція	5,56

Італія	4,57
Китай	4,08

Продовження табл.1.2

Німеччина	4,00
Великобританія	3,60
Австралія	2,47
Туреччина	2,20
Австрія	2,18

Джерело: побудовано автором на основі [11]

Відповідно до всесвітніх статистичних даних 51% всіх подорожей дітей пов'язані зі відпочинком та розвагами, 27% - мають на меті пізнавальний характер, а 15% - це поїздки на численні конференції або навчання.

Отже, дитячий туризм як перспективний і прибутковий вид туристичної діяльності має всі умови для розвитку в країні, потрібно лише зорієнтувати всі потужності на правильний вектор. Для забезпечення належного рівня розвитку дитячого туризму в країні державою мають створюватися відповідні умови.

По-перше, це реалізація Державної програми розвитку дитячо-юнацького туризму та підтримка функціонування бюджетних і небюджетних організацій, які займаються питаннями, пов'язаними з розвитком цього виду туризму.

По-друге, це наявність відповідної інфраструктури, в першу чергу засобів розміщення.

По-третє, це розроблення та запровадження системи заохочувальних заходів для туристичних підприємств, які здійснюють діяльність зі створення та реалізації внутрішнього туристичного продукту для дітей і молоді.

По-четверте, це сприяння туристично-пізнавальній діяльності шляхом міжрегіонального та міжнародного обміну молоді, а також організація культурномистецьких, краєзнавчих і туристсько-спортивних заходів.

Висновки до розділу 1

Дитячий туризм – це вид туризму, спрямований формування ціннісних орієнтацій, розвиток особистості, морального оздоровлення. І беручи до уваги те, що в сучасному світі, де ситуація є вкрай нестабільною, дуже важливо не упустити моральні орієнтири. В результаті дослідження було виділено ключові особливості дитячого туризму: часткове бюджетне та позабюджетне фінансування, має соціальний характер, передбачає масовість, спрямований на розвиток особи та здоров'я дитини, має високі вимоги до організації з педагогічної та медичної позиції, виконання нормативних вимог до харчування та транспорту.

Важливим заходом, спрямованим на розвиток внутрішнього та в'їзного дитячого туризму в Україні, є створення мережі засобів розміщення, які б за невисоку ціну надали можливість проживання для дітей, школярів та студентів під час мандрівок історичними і рекреаційними центрами країни. Виникає об'єктивна необхідність скористатися досвідом зарубіжних країн у сфері функціонування популярних і відносно дешевих закладів для подорожуючих – хостелів.

Переважає більшість європейських туристичних компаній працюють на в'їзний, виїзний та внутрішній дитячий туризм, в Україні ж 90% туркомпаній орієнтовані на виїзний дитячий туризм, основні причини ситуації – в слабкому розвитку туристичної інфраструктури та низькій якості послуг, які не відповідають рівню цін на них.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ГАЛ-КРУЇЗ»

2.1. Загальна характеристика підприємства «Гал-Круїз»

Туристичний оператор «Гал-Круїз» була створена в 2006 році, тоді й донині, компанія ставила собі за мету стати успішною туристичною організацією, яка надає послуги у сфері туризму в різних напрямках. В основному компанія займається організацією подорожей в будь-яку точку світу, за роки роботи, ТОВ «Гал-Круїз» сформували базу перевірених операторів, склали список кращих готелів у своїй цінній категорії в кожному з міст, в яке відправляють своїх клієнтів, а також список кращих туристичних точок [30].

На основі статуту підприємства компанія працює тільки за двостороннім договором. Завдяки тому, що компанія займається відправленням своїх туристів майже у всі популярні туристичні точки, сезонність у продажах відчувається не так сильно.

Дані організації:

Фірмове найменування підприємства - Товариство з обмеженою відповідальністю «Гал-Круїз»

Юридична адреса підприємства вулиця Братів Рогатинців, 12/10, Львів, Львівська область, 79000.

Email – office@gal-cruise.com.ua

Офіційний аккаунт в instagram –<https://www.instagram.com/gal.cruise/>

ТОВ «Гал-Круїз» здійснює діяльність наступним напрямком:

- підбір турів для відпочинку;
- розробка індивідуальних маршрутів;
- допомога в оформленні віз та страхова підтримка [30].

Що стосується самого офісу, то в будівлі є lounge - зона для відвідувачів, де вони можуть обирати тур для себе не у формальній обстановці, а водночас

відпочиваючи від міської суєти. Також маркетологи організації подбали про те, щоб у клієнтів на очах завжди був логотип і рекламна продукція туристичних напрямків (брошури, проспекти та фотографії). На видному місці знаходяться сертифікати та дипломи організації.

Звертаючись у туристичне підприємство «Гал-Круїз», клієнту в першу чергу, пояснюють який пакет послуг він набуває, і як їх правильно використовувати. Послуги, які надає організація, можна розділити на основні і додаткові. До основних можна віднести:

- бронювання та оформлення турів через туроператорів по всіх напрямках;
- продаж авіаквитків та залізничних квитків; -бронювання місця розміщення;
- допомога в оформленні закордонних паспортів, віз, запрошень.

Підставою для надання послуг клієнту є договір, який укладається між фірмою та клієнтом. Бронювання туру турфірмою проводиться тільки після укладання договору на туристичне обслуговування з клієнтом.

До додаткових послуг можна віднести:

- організацію екскурсій;
- обов'язкове страхування туристів;
- послуги гідів, гідів-перекладачів;
- послуги трансферу, якщо вони не входять до основного пакету туру від вибраного готелю.

Туристичне підприємство працює в якості туроператора, спеціалізуючись на підборі турів та організації подорожей за різними напрямками, і пропонує своїм клієнтам широкий спектр послуг.

ТОВ «Гал-Круїз» одночасно співпрацює з кількома туроператорами, підбираючи для своїх клієнтів найцікавіші пропозиції. Агентство охоплює всі актуальні пропозиції на російському туристичному ринку - морські круїзи, пляжний відпочинок, гірськолижні, екскурсійні тури та багато іншого.

2.2. Аналіз внутрішнього середовища підприємства «Гал-Круїз»

Структуру кадрів даної організації ТОВ «Гал-Круїз» можна умовно розділити на кілька груп:

- фінансовий відділ;
- комерційний відділ;
- юридичний відділ;
- бухгалтерія.

Директором організації була обрана найбільш функціональна та оптимальна структура управління – лінійна (рис.2.1). Вона є найпростішою, саме тому багато організацій користуються саме.

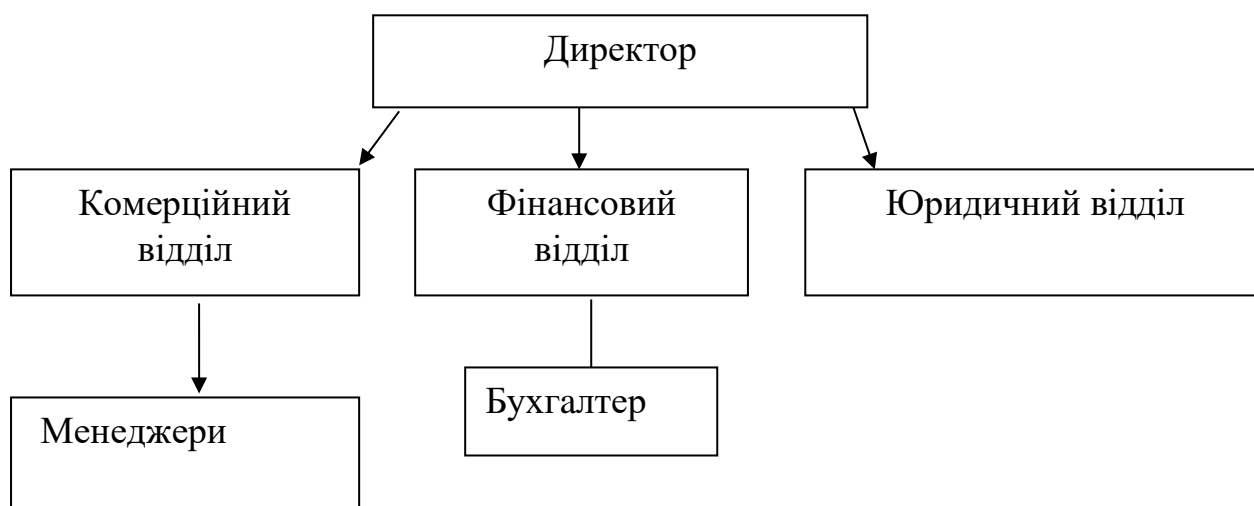

Рис.2.1 Організаційна структура ТОВ «Гал-Круїз»

Проведемо аналіз функцій управління всередині підприємства, табл.2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз розподілу функцій управління всередині підприємства

№	Назва посадової особи, підрозділу	Основні функції, посадової особи, підрозділу	Кількість працівників відділу
1	Директор	Очолює виробничі процеси і контролювати результати діяльності ТОВ. Встановлює взаємовигідні умови співпраці з партнерами та	1

Продовження табл.2.1

		іншими контрагентами. Володіє актуальною інформацією про стан справ на виробництві. Тримає на особистому контролі роботу служб постачання, збуту і маркетингу. Очолює роботу за претензіями споживачів і забезпечувати кваліфіковані відповіді на пред'явлені позови або порушення договору. Виступає головним координатором виробничої діяльності підприємства, забезпечувати дієву та ефективну взаємозамінність співробітників. Відстежує хід виконання відповідними службами поставлених завдань і в процесі виконання при необхідності їх коригувати. Бере участь в маркетингових заходах. Проводить аналіз звітів з продажу.	
2	Менеджер з туризму	Говорячи про обов'язки менеджера, можна відзначити, що це поняття досить широке. Старший менеджер, людина, керуючий цілою групою працівників у компанії. Також обов'язками менеджера є підтримка прямого контакту з клієнтом, це передбачає роз'яснення умов обслуговування, надання повної інформації про тур, формальності та особливості країни перебування. Також до обов'язків менеджера належить укладання договору з клієнтом та розрахунок вартості туру для клієнта.	7
3	Бухгалтер	готує аналітичні довідки з питань, що входять до його компетенції; бере участь у складанні перспективних та календарних планів роботи, готує звітну документацію центру, звітується перед директором; готує аналітично-статистичну звітність та облік діяльності за відповідними напрямками роботи; бере участь в організації та проведенні нарад, семінарів, тренінгів, «круглих столів», конференцій з відповідних питань; забезпечує систематичний контроль за раціональним витрачанням коштів, за дотриманням фінансової дисципліни в турфірмі; розробляє кошториси видатків; готує фінансові документи.	1
4	Юрист	Розроблює або бере участь у розробленні документів правового характеру. Здійснює методичне керівництво правовою роботою на підприємстві, надає правову допомогу структурним підрозділам і громадським організаціям, бере участь у підготовці обґрунтованих відповідей у разі відхилення претензій. Відповідно до заданого порядку оформляє матеріали щодо притягнення працівників до дисциплінарної і матеріальної відповідальності.	1

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Можна виявити наступні переваги та недоліки лінійної структури управління:

Плюси:

- чітка система взаємних зв'язків функцій та підрозділів;
- чітка система єдиноначальності;
- один керівник зосереджує в своїх руках керівництво всією сукупністю процесів, що мають спільну мету;
- ясно виражена відповідальність;
- швидка реакція виконавчих підрозділів на прямі вказівки керівника.

Мінуси:

- присутня мала гнучкість у швидкому пристосуванні при зміні ситуації;
- перевантаження керівника.

Проаналізуємо структуру трудового потенціалу туристичного підприємства за різними характеристиками, табл.2.2.

Таблиця 2.2

Структура трудового потенціалу туристичного підприємства за різними характеристиками

Категорія	Звітний період		Попередній період	
	Осіб	%	Осіб	%
Структура трудового потенціалу за статтю				
Ч	2	20	2	20
Ж	8	80	8	80
Разом	10	100	10	100
Структура трудового потенціалу за віком				
До 35	3	30	4	40
35-45	6	80	5	50
Від 45	1	10	1	10
Разом	10	100	10	100
Структура трудового потенціалу за якістю підготовки				
Вища освіта за фахом	10	100	9	90

Продовження табл.2.2

Середня освіта за фахом	-	-	1	10
Без фахової освіти	-	-	-	-
Разом	10	100	10	100
Структура трудового потенціалу за категорією кадрів				
Керівник	1	10	1	10
Спеціаліст	8	80	8	80
Технічний персонал	1	10	1	10
Разом	10	100	10	100
Структура трудового потенціалу за стажем роботи в галузі				
Немає	-	-	-	-
До 5	2	20	3	30
5-10	6	60	5	50
Від 10	2	20	2	20
Разом	10	100	10	100

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Таким чином, в аналізованому підприємстві працює 10 осіб, відмітили, що протягом 2022-2021 рр. зміни в кадровому складі не відбулось. На підприємстві працює 2 чоловіків та 8 жінок. Відмітили, що більшість працівників у віці 35-45 років. Також 3 працівників віком до 35 років. У 2022 році всі працівники підприємства мали вищу фахову освіту, у 2021 році цей показник склав 90 %, 1 особа навчалась на магістратурі.

Відносно структури трудового потенціалу за категорією кадрів, то відзначили, що на підприємстві 1 керівник, 8 спеціалістів та 1 технічний працівник.

У структурі за стажем роботи у туристичній галузі побачили, що на аналізованому підприємстві всі кадри мають доволі великий стаж роботи. Лише 2 працівників мають стаж до 5 років. 6 працівників працюють на аналізованому підприємстві вже від 5 до 10 років. Ще 2 працівників мають стаж понад 10 років.

Проведемо дослідження динаміки основних показників обсягу наданих послуг туристського підприємства (таблиці 2.3).

Таблиця 2.3

**Динаміка основних показників обсягу наданих послуг
туристського підприємства ТОВ «Гал-Круїз»**

Показники	Роки		Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
	2021	2022		
Кількість обслугованих туристів	30197	7186	-23011	-76,2
у тому числі за видами:				
туристів, які виїжджали за кордон	28110	1997	-26113	-92,8
туристів, охоплених внутрішнім туризмом	2087	5189	3102	148,6
Кількість туро-днів, наданих туристам	301970	50302	-251668	-83,3

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Таким чином, у зв'язку з війною на території України туристичний бізнес зазнав значних втрат. Відповідно спостерігаємо значне зменшення кількості обслуговуваних туристів оператором ТОВ «Гал-Круїз» на 23011 осіб. Також спостерігаємо значні зміни у розподілі туристів внутрішнього та виїзного туризму. Так у 2021 році більшість туристів виїжджали за кордон, натомість у 2022 році кількість туристів охоплених внутрішнім туризмом зросла в 2 рази.

Для більш детального аналізу відобразимо отримані результати на рис.2.2.

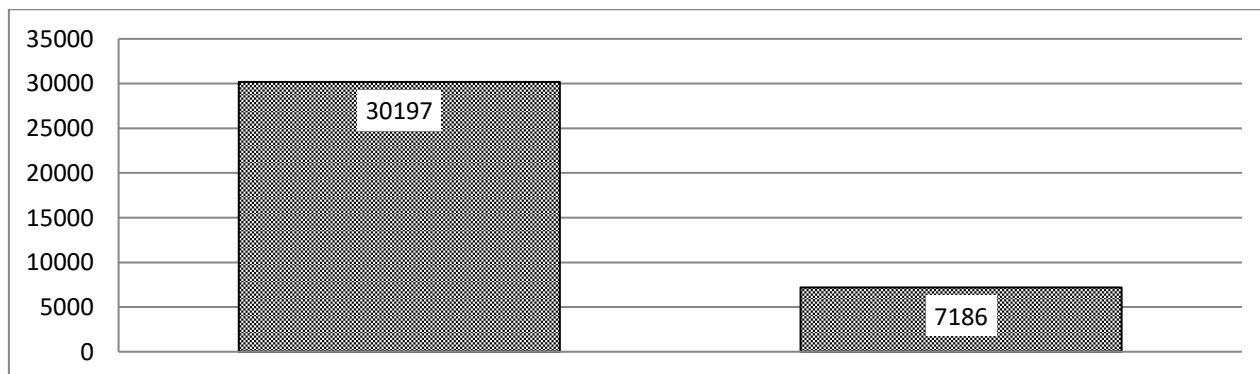

Рис.2.2. Кількість обслугованих туристів за 2021-2022 рр., осіб

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Для дослідження розвитку туристичної діяльності ТОВ «Гал-Круїз» доцільно розглянути поділ туристів в залежності від мети їх подорожі, табл.2.3

Таблиця 2.3

Розподіл туристів за метою подорожі в ТОВ «Гал-Круїз»

Мета подорожі	Роки			
	2021		2022	
	осіб	%	осіб	%
1.Службові та бізнес тури	2108	6,9	1643	22,8
2.Дозвілля, відпочинок	26933	89,1	5421	75,4
3.Лікульно-оздоровчий туризм	1156	4,0	122	1,8
Всього	30197	100	7186	100

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Зобразимо графічно на рис. 2.3 розподіл туристів за метою звернення до ТОВ «Гал-Круїз».

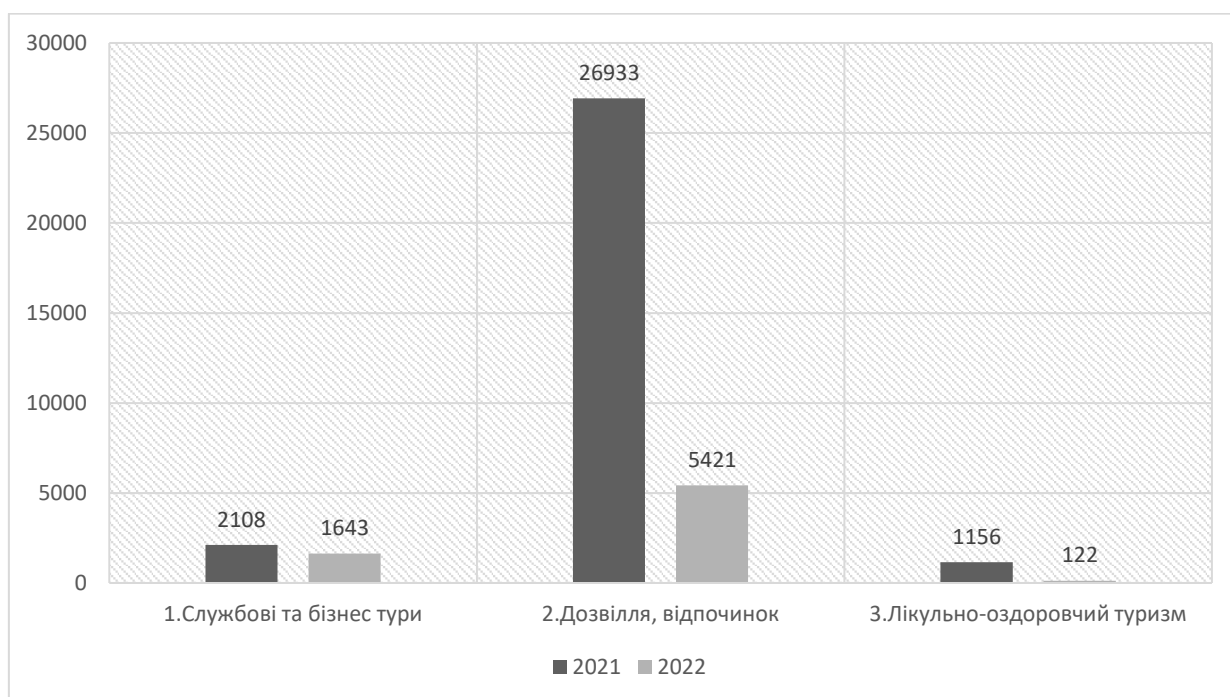

Рис. 2.2 Розподіл туристів за метою подорожування, осіб

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Відповідно до рис. 2.2 та табл.2.3 відзначили, що більшість туристів користуються послугами ТОВ «Гал-Круїз» з метою організації відпочинку та дозвілля, це 89,1 % у 2021 році та 75,4 % у 2022 році. Спостерігається спад на організацію лікувального туризму з 4 % до 1,8 % у 2022 році. Натомість спостерігається зростання послугами ТОВ «Гал-Круїз» з метою організації ділових та службових поїздок.

Велике значення для аналізу діяльності туристичного підприємства є оцінка кількості наданих туристам туро-днів і кількість туро-днів на 1 туриста, тобто тривалість подорожі. Відмітимо, що у 2022 році майже 4 місяці туристичні організації повністю припинили свою діяльність внаслідок військової агресії росії на території України. Тому необхідно визначити, як за аналізований період змінилися ці показники (табл. 2.4)

Таблиця 2.4

Динаміка кількості туро-днів наданих туристам і кількість туро-днів на 1 туриста

Показники	Кількість туро-днів			
	2021		2022	
	всього	на 1 туриста	всього	на 1 туриста
Обсяг наданих туристських послуг :	301970	10	50302	7
туристам, які виїжджали за кордон	215220	7	8128	4
туристам, охопленим внутрішнім туризмом	86750	14	42174	8

Джерел: розроблено автором на основі даних підприємства

Отже, спостерігаємо зменшення наданих туро-днів у 2022 році пов'язаних з в'їзним туризмом. Натомість кількість наданих туро днів для внутрішніх туристів зросли.

Наочно зобразимо отримані результати на рис. 2.3 на проаналізуємо отримані результати

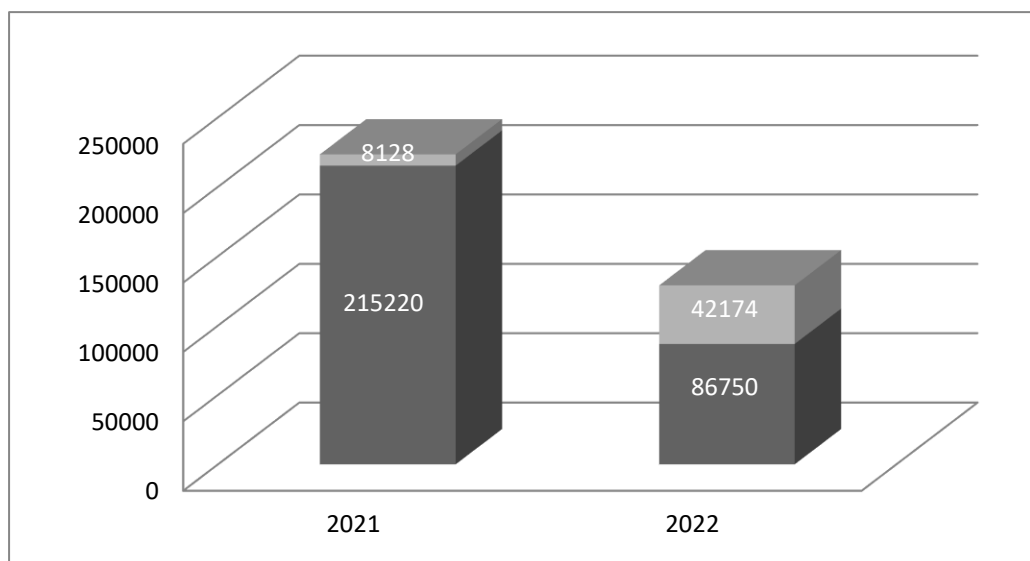

Рис. 2.4 Динаміка кількості турс-днів наданих туристам
Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Далі доцільно провести аналіз структури обслугованих туристів за віковими категоріями. Отримані результати представити у вигляді табл.2.5.

Таблиця 2.5

Розподіл туристів за віковими категоріями

Показники	Рік	
	2021	2022
	%	%
Кількість обслугованих туристів, у т.ч.	100	100
Діти до 18 років	18,8	7,8
Молоді люди до 45 років	40,5	61,3
Дорослі до 60 років	35,7	28,2
Люди похилого віку	5,0	2,7

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Таким чином, найбільшої групою клієнтів туристичного підприємства ТОВ «Гал-Круїз» є молоді люди до 45 років. Дітей до 18 років у 2021 році було обслуговано 18,8 % від загальної кількості, натомість у 2022 році цей показник впав до 7,8 % у зв'язку з нестабільною безпековою ситуацією на території країни.

Також проведемо оцінку фінансових показників діяльності підприємства за 2021-2022 рр, у табл.2.6

Таблиця 2.8

Фінансові показники діяльності

Показники	Роки		Відхилення	
	2021	2022	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн. (ЧД)	452955	129348	-323607	-71,4
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн. (СВ)	294420,7	90543,6	-203877	-69,2
Валовий прибуток, тис. грн.	158534,3	38804,4	-119730	-75,5
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	25011,5	151,6	-24859,9	-99,3
Чистий прибуток, тис. грн.	21196,2	128,5	-21067,7	-99,3
Середньооблікова чисельність, осіб	10	10	0	0
Середня заробітна плата одного працюючого, тис. грн.	18,5	16,1	-2,4	-12,9

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Таким чином, фінансовий стан ТОВ «Гал-Круїз» можна охарактеризувати як невтішний. У зв'язку з зменшенням реалізації турів спостерігаємо значне зменшення виручки від реалізації, що відобразилось на розмірі чистого прибутку який зменшився з 21196,2 тис. грн у 2021 році до 128,5 у 2022 році.

Також проведемо розрахунок основних фінансових коефіцієнтів для дослідження стану організації. В першу чергу розрахуємо показники фінансової стійкості у табл.2.9

Таблиця 2.9

Аналіз показників фінансової стійкості

Показники	2021	2022	Абс.відх.
			2022 до 2021
1.Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	0,68	0,21	-0,47
2.Коефіцієнт автономії	0,61	0,44	-0,17
3.Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,58	0,21	-0,37
4.Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	0,59	0,4	-0,19

Продовження табл.2.9

5.Коефіцієнт використання фінансових ресурсів усього майна	0,21	0,05	-0,16
--	------	------	-------

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

Отже, відповідно спостерігаємо зменшення всіх коефіцієнтів, що говорить про проблеми у фінансовому стані організації.

Також, проведемо оцінку показники ліквідності та платоспроможності, табл.2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз ліквідності та платоспроможності

Показники	Норма	2021	2022	Абс.відх. 2022 до 2021
1.Коефіцієнт загальної ліквідності	1	1,11	0,84	-0,27
2.Коефіцієнт поточної ліквідності	>0,6	0,62	0,45	-0,17
3.Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	0,27	0,14	-0,13
4.Чистий оборотний капітал	> 0	2812	775	-2037

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

Таким чином, спостерігаємо, що всі показники ліквідності у 2022 році нижче за нормативні, що підтверджує кризові явища в організації.

Важливим показником діяльності є рентабельність, тому розрахуємо дані показники у таблиці 2.11

Таблиця 2.11

Показники рентабельності діяльності

№ п/п	Стаття	2021	2022	Абс.відх
				2022 до 2021
1	Рентабельність капіталу	2,19	1,52	-0,67
2	Рентабельність підприємства	7,20	0,14	-7,06
3	Рентабельність продажів	4,68	0,10	-4,58

Джерело: побудовано автором на основі даних підприємства

Протягом аналізованого періоду підприємство втрачає рентабельність, що може свідчити, що підприємство може збанкрутувати, тому необхідні стратегічні дії керівництва, щодо подолання критичних моментів в діяльності туристичного підприємства.

Проведемо оцінку маркетингової діяльності туристичного підприємства, табл.2.12.

Таблиця 2.12

Характеристика основних бізнес процесів

Назва бізнес проекту	Опис	Оцінка за 10 бальною шкалою	
		негативна	позитивна
Виробництво туристичних послуг	Робота турфірми, направлена на створення позитивного іміджу		9
Виробництво додаткових туристичних послуг	Діяльність, спрямована на створення позитивного іміджу підприємства	7	
Мат.технічне забезпечення	Експлуатація та ремонт комп'ютерів факсів і т.д.		10
Кадровий менеджмент	Підготовка кваліфікованих кадрів для турфірми		10
Фінансовий стан	Підтримання фінансового стану підприємства на межі допустимого		10
Маркетинг	Рекламна і інша маркетингова діяльність спрямована на поліпшення іміджу турфірми і придбання популярності		10
Інноваційний менеджмент	Реклама через інноваційні засоби		10
Екологічний менеджмент	Важливий засіб підвищення ефективності підприємств рекреаційного-туристичного комплексу, але й важливий чинник формування екологічної культури та забезпечення сталого розвитку суспільства		5
Корпоративна культура	Формування команди, яка злагоджено працює, — це один із вирішальних чинників підвищення конкурентоспроможності туристичної фірми, її ефективності в умовах ринку		10
Імідж	престижна реклама, зареєстрований товарний знак, високу якість своїх послуг, постійну турботу про клієнтів та інше		10

Отже, аналізоване підприємство ТОВ «Гал-Круїз» вже більше 17 років працює на ринку України. За цей час продемонструвало себе як чудового партнера у організації туристичних подорожей. На жаль, як і інші туристичні організації зараз не можуть повністю розвивати свій потенціал у зв'язку з війною на території України.

2.3. Аналіз зовнішнього середовища підприємства «Гал-Круїз»

Сьогодні керівник ТОВ «Гал-Круїз» повинен приділяти достатньо уваги всебічному аналізу чинників макросередовища з метою визначення їх елементного складу та сукупного впливу. Зневага цього призведе до неможливості своєчасно адаптувати туристичну діяльність до мінливих умов, що позначиться на втраті споживачів, недоотриманні прибутку та, як наслідок, призведе до повного виходу туристичного підприємства з ринку.

Для дослідження ринку послуг, вивчення ТОВ «Гал-Круїз» необхідно проаналізувати вплив основних факторів зовнішнього середовища. Узагальнені результати наведені у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз факторів макросередовища підприємства

Сфера макросередовища	Назва фактора	Оцінка впливу за 10 бальною шкалою
Політичні і правові	Недосконалість державної політики у сфері інвестування	7
	Військовий стан	10
	Неефективна практика виконання існуючого законодавства	8
Економічні	Зменшення купівельної спроможності	10
	Підвищення цін на транспортні послуги	10
	Недосконалість оподаткування	8
	Несприятливий діловий клімат	5
Соціальні	Зростання сумарної заборгованості з заробітної плати	7
	Соціальна незахищеність населення	8
	Відсутність сприятливих економічних умов які дозволяють громадянам забезпечувати високий рівень соціального споживання	10

Продовження табл.2.9

Технічні	Можливість використання конкурентами сучасних технологій, які дозволяють зайняти більш вигідне становище за асортиментом туристських послуг та рівнем витрат	7
----------	--	---

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

В цілому фактори макросередовища роблять дуже сильний вплив на діяльність підприємства. Найбільший вплив мають такі фактори як: військовий став в Україні, зменшення купівельної спроможності та підвищення цін на транспортні послуги, також відсутність сприятливих економічних умов які дозволяють громадянам забезпечувати високий рівень соціального споживання. У зв'язку з війною в Україні виникло дуже багато проблем в організації туристичної діяльності. Значно виросли ціни на транспортування туристів у зв'язку з закриттям авіасполучень.

Проведемо дослідження конкурентів туристичної фірми, табл.2.14

Таблиця 2.14

Бальна оцінка позицій підприємства серед головних конкурентів

Показники	ТОВ «Моноліт»	ТОВ «ІнЛьвів»	ТОВ «Гал-Круїз»
місце розташування	3	4	4
середній рівень завантаженості	4	5	3
популярність серед населення	3	5	4
асортимент додаткових послуг	3	4	4
рівень професіоналізму персоналу	5	3	5
якість основних послуг	5	4	5
якість рекламних засобів	3	4	4
цінова політика	4	5	3
Загальна сума балів за показниками	30	34	32

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Отже, на ринку туроператорів м.Львів у аналізованого підприємства не так багато конкурентів, а саме ТОВ «Моноліт» та ТОВ «ІнЛьвів». Відповідно загальному балу, туристичні підприємства працюють майже на рівні, тому ТОВ «Гал-Круїз» має подбати про покращення рівня конкурентоспроможності.

Для виявлення слабких і сильних сторін ТОВ «Гал-Круїз», а також можливих ризиків з боку ризику, необхідно провести SWOT-аналіз (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Матриця SWOT аналізу

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Наявність висококваліфікованих фахівці</p> <p>Тривале час існування на ринку</p> <p>Наявність бази постійних замовників</p> <p>Можливості для розвитку всіх видів туризму</p>	<p>Великий ступінь навантаження на окремих фахівців</p> <p>Недолік фінансів для забезпечення постійного всебічного просування агентства</p> <p>Недостатньо розвинена маркетингова система підприємства</p>
Можливості	Загрози
<p>Покращення економічної стабільності</p> <p>Втрата конкурентних переваг у основних конкурентів</p> <p>Удосконалення державної політики.</p> <p>Впровадження економіко-правових механізмів успішного ведення туристичного бізнесу.</p> <p>Інвестиційні механізми розвитку туристичної інфраструктури</p>	<p>Зміна переваг, цінностей і стилю життя</p> <p>Зростання конкуренції на ринку для компанії</p> <p>Фінансово-економічна криза.</p> <p>Розвиток туризму в близько розташованих країнах.</p> <p>Можливість виникнення епідеміологічних захворювань.</p> <p>Демографічна катастрофа.</p> <p>Збільшення ціни на туристичні послуги, зменшення попиту</p> <p>Війна в Україні</p>

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Відсутність висококваліфікованих досвідчених кадрів може стати складністю при спробі розширення штату. Крім того, висока конкуренція на ринку туристських послуг може призвести до відтоку клієнтів. Таким чином, за підсумками SWOT-аналізу можна дійти до висновку у тому, що з ТОВ «Гал-Круїз» є низка сильних сторін, які дозволяє йому бути конкурентоспроможним, і навіть низка можливостей для того, щоб стати успішнішим. Проте, є і деякі слабкі сторони, усунення чи мінімізація яких

може позитивно позначитися на вдосконаленні діяльності підприємства. Залучення нових клієнтів, зокрема і постійних, може стати можливим з допомогою вдосконалення маркетингової діяльності, зокрема використання різних маркетингових інструментів.

Як з'ясувалося, компанія мало уваги приділяє інструментам інтернетмаркетингу (SMM, офіційний сайт). Розширення штату співробітників може допомогти «розвантажити» фахівців, а також залучити нових фахівців до забезпечення просування самого агентства. Більш активне використання Соціальних медіа для просування агентства ТОВ «Гал-Круїз» зможе не лише залучити додаткових клієнтів, а й позитивно вплинути на його бренд. Серед загроз для діяльності турагентства ТОВ «Гал-Круїз» слід виділити погіршення економічної ситуації (що може призвести до зменшення кількості проданих послуг). Крім того, висока конкуренція на ринку туристських послуг, особливо в період війни може призвести до відтоку клієнтів.

Висновки до розділу 2

Туристичний оператор «Гал-Круїз» була створена в 2006 році, тоді й донині, компанія ставила собі за мету стати успішною туристичною організацією, яка надає послуги у сфері туризму в різних напрямках. В основному компанія займається організацією подорожей в будь-яку точку світу, за роки роботи, ТОВ «Гал-Круїз» сформували базу перевірених операторів, склали список кращих готелів у своїй цінній категорії в кожному з міст, в яке відправляють своїх клієнтів, а також список кращих туристичних точок. На сьогоднішній день в організації працює 10 осіб, 7 з яких менеджери з туризму. Відзначили, що у зв'язку з військовою агресією аналізоване підприємство не працювало 4 місяці, що негативно позначилось на фінансових результатах організації. Також відзначили, що відбулось значне скорочення кількості туристів, які скористались послугами аналізованого підприємства.

Таким чином, для покращення конкурентоспроможності та подолання кризового стану ТОВ «Гал-Круїз» має розробляти та пропонувати туристам цікаві напрямки, заповнити вільні туристичні ніші на ринку України. На ринку туроператорів м.Львів у аналізованого підприємства не так багато конкурентів, а саме ТОВ «Моноліт» та ТОВ «ІнЛьвів». Відповідно загальному балу, туристичні підприємства працюють майже на рівні, тому ТОВ «Гал-Круїз» має подбати про покращення рівня конкурентоспроможності.

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ДИТЯЧИХ ТУРІВ НА БАЗІ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ГАЛ-КРУЇЗ»

3.1. Організація дитячих турів на підприємстві «Гал-Круїз»

Дитячий відпочинок в Україні має певні відмінності від дорослого. Тури складені так, щоб подорож була цікавою одночасно і школяреві, і дорослій людині. Діти не цікаві екскурсії, що перенасичені датами та складними історичними фактами. У той же час їм подобаються активні походи, вони божеволіють від можливості помацати все своїми руками, пограти. Тому ТОВ «Гал-Круїз» зібрав найкращі пропозиції для малюків та дітей старшого віку. ТОВ «Гал-Круїз» має літні тури на море, до Карпат, подорож у літні табори. Вибравши на сайті ТОВ «Гал-Круїз» тури по Україні, батьки можуть бути спокійні, що їх дитина буде захоплена корисними заняттями, отримає нові знання та заряд позитивних емоцій.

Аналізоване підприємство займається розробкою та впровадженням різних напрямків дитячого туризму, розглянемо деякі пропозиції в табл.3.1.

Таблиця 3.1

Основні пропозиції в напрямку дитячого туризму

№	Назва	Кількість днів	Вартість, грн
1	На «море» в Карпати + Драгобрат	2	2990
2	Канікули у Карпатах	3	1375
3	Тур Шацькі озери та Луцьк	2	2300
4	7 днів в Закарпатті	7	3750
5	Рибки, пташки, кізочки	1	580
6	Закарпаття для школярів	1	895
7	Екскурсія на страусину ферму + дегустація	1	580
8	Тур Дніпровський вояж	1	890
9	Фестиваль повітряних зміїв	1	1300
10	Парк «Софіївка»	2	1560

Отже, ТОВ «Гал-Круїз» в основному пропонує одноденні екскурсії для дітей, вартість варіюється від 490 до 895 грн.

Також ТОВ «Гал-Круїз» пропонує тури за кордон для дітей. Найчастіше ці тури у дитячі табори Болгарії, Польщі та Греції, розглянемо детальніше варіанти подорожей у табл.3.2.

Таблиця 3.2

Дитячі табори в Європі

№	Назва	Країна	Кількість днів	Вартість, грн
1	ROYAL HOLIDAY CAMP	Болгарія	15	17430
2	VIP табір BE STAR	Болгарія	15	15540
3	Teen Palace	Болгарія	15	11130
4	OKEY HOLIDAY	Болгарія	15	13230
5	Молодіжний центр SERDIKA	Болгарія	15	11970
6	Дитячий табір "ROYAL HOLIDAY CAMP"	Польща	9	15980
7	Зимові канікули в таборі ROYAL HOLIDAY CAMP	Польща	9	16590
8	Весняні канікули в таборі ROYAL HOLIDAY CAMP	Польща	9	15980
9	ROYAL HOLIDAY CAMP	Греція	13	26490
10	Грецькі канікули на узбережжі Олімпійської Рів'єри	Греція	11	26460

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Всі тури в дитячі табори дотримуються одного режиму дня для всіх дітей віком до 18 років, а саме:

08:00 – Зарядка.

09:30 – Сніданок.

09:00 – Анімація біля моря.

11:30 – Аквааеробіка.

13:00 – Обід.

До 16:00 – денний відпочинок, вільний час, перегляд кінофільму.

16:00 – Настільний теніс, футбол, водне поло, майстер-класи, анімація біля моря.

19:00 – Вечеря.

20:00 – Вечірня шоу-програма.

21:00 – Тематична дискотека.

22:00 – Feedback. Підсумки дня.

Також ТОВ «Гал-Круїз» організовує тури для дітей, зокрема школярів в період канікул. Розглянемо варіанти, які пропонує оператор своїм клієнтам, табл.3.3.

Таблиця 3.3

Тури для школярів в країни Європи

№	Назва	Країна	Кількість днів	Вартість, грн
1	Вікенд у Кракові	Польща	3	5250
2	Австрійська прогулянка	Австрія	4	8610
3	Італійська романтика: Трієст, Верона, Венеція	Італія	5	10500
4	Weekend В Будапешті	Австрія	3	6300
5	Три подруги: Краків, Прага, Дрезден	Польща, Чехія, Німеччина	5	8820
6	Прикольні канікули в Угорщині	Угорщина	4	7500
7	Мрії здійснюються! Ми в Парижі	Франція	7	17720
8	Мій прекрасний Стамбул	Турція	6	11300
9	На вікенд До Румунії	Румунія	3	6500
10	Досконалість Альп: Швейцарія + Австрія	Швейцарія Австрія	6	14900

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Таким чином, ТОВ «Гал-Круїз» пропонує тури в різні країни Європи, середня вартість турів від 5 тис. грн. Найдорожчі тури в Францію вони коштують від 17720 грн за 7 днів подорожі.

Отже, відзначили, що ТОВ «Гал-Круїз» більше орієнтовано на організацію дитячих турів за кордом та слабо використовує можливості дитячого туризму в Україні.

3.2. Напрями вдосконалення організації та проведення дитячих турів на базі туристичного підприємства «Гал-Круїз»

Рівень розвитку дитячого туризму в країні тісно пов'язаний із загальним рівнем та станом розвитку економіки. У економічно високорозвиненій країні сформовано інфраструктуру дитячого туризму (забезпечення транспортом, засоби розміщення та харчування, сучасні технології, програми розваги для дітей тощо). Високий рівень добробуту населення породжує і високий платоспроможний попит на туристські послуги. Усе це сприяє розвитку дитячого туризму. Оскільки дитячий туризм є однією зі складових туризму в загалом, то всі проблеми, які виникають при його розвитку, пов'язані з тими ж факторами, які перешкоджають розвитку туризму загалом. Хоча, безумовно, є і суто специфічні моменти, властиві лише дитячий туризм.

Наведемо список основних проблем розвитку дитячого туризму та можливих напрямків їх подолання у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Проблеми дитячого туризму та шляхи їх вирішення

Проблема	Шляхи подолання
1	2
Слабо розвинена туристська інфраструктура	Вкладати кошти у розвиток інфраструктури
Значний знос існуючої матеріально-технічної бази	Поліпшувати стан матеріально-технічного підтримки галузевих організацій

Продовження табл.3.4

1	2
Нестача кваліфікованих кадрів	Підвищувати кваліфікацію та професійну компетентності кадрів
Недостатній рівень безпеки дітей	Забезпечувати безпеку дітей на маршрутах та безпосередньо у місцях відпочинку. Розробляти програми страхування дітей
Низький рівень соціальної (державної) підтримки	Розробляти програми соціальної (державної) підтримки
Недостатній рівень впровадження інноваційних програм	Впроваджувати інноваційні програми
Недостатня опрацьованість законодавчої бази та єдиних стандартів діяльності у сфері дитячого туризму	Проробляти законодавчу базу, виходячи з існуючих проблем
Висока ціна на дитячі путівки	Розробляти гнучку цінову політику

Джерело: розроблено автором на основі даних підприємства

Таким чином, для покращення організації дитячого туризму на підприємстві ТОВ «Гал-Круїз» було вирішено розробити новий сучасний тур «Мрія дитинства».

Тур «Мрія дитинства» – організоване дитяче дозвілля в ідеальному місці – посеред карпатських гір – для активного відпочинку, оздоровлення, реабілітації та незабутніх вражень.

Цілющі мінеральні води, гірське повітря, смачні карпатські страви, активні заняття, прищеплення дітям любові до активного дозвілля, розвиток у них витривалості, стійкості та взаємовиручки, дружня атмосфера у групах – запорука корисного проведення часу вашої дитини, її чудового настрою та дружніх стосунків з однолітками.

Тур буде організовано на базі нового, центрального та найбільшого готелю (санаторно-туристичний комплекс) «Трускавець 365».

Комплекс складається із 270 сучасних номерів комфорту 4 зірки. На перших двох поверхах знаходяться рецепція, кафе з харчуванням за системою «шведський стіл», міні-бювет, бар, дитяча кімната, кабінети терапевта-

консультанта з прийому води, косметологів, стоматолога та масажистів, перукарня. Кожен, хто відвідує курорт, вражає його унікальність. Поєднання польського, австрійського та західноукраїнського стилів надають особливої чарівності цьому невеликому курорту, який є європейським лідером з ефективності лікування захворювань без використання медикаментів.

Діти проживають у комфортабельних номерах готелю «Трускавець 365» разом із батьками, або у 4-місних номерах під наглядом вихователів, які супроводжують групи дітей.

Наведемо програму туру, у табл. 3.5

Таблиця 3.5

Програма туру «Мрія дитинства»

Дні	Програма туру
1 день	13:30 – трансфер від вокзалів Львова 16:00 – зустріч у дитячому клубі, інформаційна хвилинка для батьків і дітей 17:00 – ігри для знайомства 18:00 – вечеря 19:00 – творчий майстер клас 19:30 – Wellcome party з солодким сюрпризом 20:00 – кіно вечір
2 день	09:00 – зустріч у дитячому клубі 10:00 – виїзд на базу «Крутогір» 10:30 – долаємо піратські перешкоди мотузкового парку 12:00 – перевтілення у піратів 13:00 – обід 13:30 – майстер клас від Джека Горобця 14:00 – пошуки карти Флінта 15:00 – квест «Лісова Мавка» 16:00 – підвечірок 17:00 – повернення у готель, розваги у басейні 18:00 – вечеря 19:00 – піратська вечірка 20:00 – кіновечір
3 день	09:00 – зустріч у дитячому клубі 10:00 – виїзд у зоопарк «Лімпопо» 13:30 – повернення у готель, обід 15:00 – аква вечірка 16:00 – підвечірок 16:30 – літні розваги 18:00 – вечеря 19:00 – Aloha, Hawaii 19:30 – джуманджі

Продовження табл.3.5

4 день	09:00 – зустріч у дитячому клубі 10:00 – виїзд на гору Батинець 12:00 – перекус на вершині 13:00 – прогулянка вершиною 15:00 – обід на базі «Крутогір» 17:00 – повернення у готель, розваги у басейні 18:00 – вечеря 19:00 – курс молодого кухара 19:30 – кулінарні мандрівки 20:30 – дегустація
5 день	09:00 – зустріч у дитячому клубі 10:00 – театр/кінотеатр 13:00 – повернення у готель, обід 15:00 – аквааеробіка, розваги біля басейну 16:00 – підвечірок 17:00 – суперкастінг 18:00 – ужин 19:00 – прем'єра «Нептун проти Титанів» 20:30 – вечірня кінозала
6 день	09:00 – зустріч у дитячому клубі 09:30 – виїзд на фортецю Тустань 12:00 – перекус 15:00 – повернення у готель, обід 15:30 – екскурсія у Дельфінарій 18:00 – вечеря 19:00 – вечірка «Disney має таланти» 20:00 – нагородження дипломами 20:30 – солодкий сюрприз
7 день	09:00 – зустріч у дитячому клубі 09:30 – екскурсія «Дрогобич театральний» 12:00 – повернення у готель, обід. Трансфер до вокзалів Львова.

Джерело: розроблено автором

У вартість туру включено:

- проживання;
- яотириразове харчування;
- розважальні заходи;
- спортивні заходи;
- оздоровчі процедури у медцентрі;
- вживання мінеральної води за рекомендацією лікаря;

- киснева пінка;
- екскурсії та походи;
- вечірні програми;
- трансфер у суботу та неділю.

У вартість не входить:

- доїзди до Львова чи Трускавця;
- квитки у музеях;
- особисті витрати.

Складемо інформаційний листок до туристської путівки, табл.3.6.

Таблиця 3.6

Інформаційний листок до лікувально-оздоровчого туру

Параметри	Характеристика
Назва країни перебування	Україна
Найменування міст перебування	Львів
Державний устрій країни перебування	Унітарна, суверенна, незалежна, демократична
Великі міста	Львів
Релігія	Християнство
Коротка інформація про транспортне обслуговування, заклади розміщення та харчування	Транспортне обслуговування: по маршруту пересування на туристичному автобусі.
Основні екскурсійні місця	Дельфінарій, фортеця Тустань зоопарк «Лімпопо», База «Крутогір» гора Батинець
Рекомендації з правилами поведінки при здійсненні поїздки	1. Не залишати туристичну групу без відома керівника групи 2. Не порушувати умови відвідування туристичних об'єктів

Джерело: розроблено автором

Також опишемо графік руху автобуса по маршруту, табл.3.7.

Таблиця 3.7

Графік руху автобуса

День	Час відправлення	Зупинка, хв	Час прибуття	Населений пункт	Місце зупинки
1-й	13:30	5 хв по потребі	16:00	Трускавець	Парковка біля готелю
2-й	10:00	-	10:30	Борислав	База «Крутогір»

Продовження табл.3.7

2-й	17:00	-	17:30	Трускавець	Парковка біля готелю
3-й	10:00	-	10:30	Трускавець	Парковка біля зоопарку
	13: 30	-	14: 10	Трускавець	Парковка біля готелю
4-й	10:00	-	10:40	гора Батинець	Парковка біля гори
	17: 00	-	17: 30	Трускавець	Парковка біля готелю
5-й	9:30	-	10.00	Трускавець	Парковка біля кінотеатру
	13:00	-	13:30	Трускавець	Парковка біля готелю
6-й	9:30	-	10.00	гора Тустань	Парковка біля гори
	15: 00	-	15: 30	Трускавець	Парковка біля готелю
	15: 30	-	16:00	Трускавець	Парковка дельфінарію

Джерело: розроблено автором

Таким чином, розроблений дитячий тур відповідає параметрам попиту досліджуваних потенційних користувачів. Розроблений тур розширить пропозицію дитячих турів серед населення, а також залучить велику кількість маленьких туристів. Цей тур включає інтенсивну програму для дітей: походи, квести, ігри, зоопарк, дельфінарій та багато іншого, що цікаве дітям у будь-якому віці.

Розроблений тур є дуже актуальним в питаннях безпеки дітей. Сучасний готель має бомбосховище, яке повністю облаштоване для проживання. Тому батьки можуть бути впевнені в безпеці своїх дітей.

Також пропонуємо раз на місяць набирати групу дітей постраждалих від війни в Україні та організувати благодійний тур.

Таким чином, плануємо розробити дводенний релакс-тур «Термальне Закарпаття».

Наведемо програму туру, у табл. 3.8

Таблиця 3.8

Програма туру «Термальне Закарпаття»

Дні	Програма туру
1 день	8:00 – трансфер від вокзалів Львова 12:00 – приїзд в Чинадієво 12:30 – екскурсія замком Сент-Міклош 14:30 – обід 15:00 – переїзд в Косино 15:30 – купання в термальному басейні 18:30 – піша екскурсія по Берегівському вулканічному низькогір'ю 19:30 – поседення в сільську садибу 20:30 – вечеря 21:00 – вільний час
2 день	08:00 – сніданок 9:00 – виїзд в Ужгород 10:30 – екскурсія по місту 12:00 – переїзд до Лушморів 13:00 – обід 13:30 – купання в чанах 16:00 – повернення до Львова 21:00 – прибуття в Львів

Джерело: розроблено автором

У вартість туру входить

- проїзд комфортабельним автобусом;
- супровід гіда-екскурсовода;
- екскурсійне обслуговування у туристичних об'єктах;
- страхування на час подорожі;
- проживання.

У вартість не входять і додатково сплачуються:

- харчування.

Харчування по маршрут складає 200 грн.

Таким чином, такий благодійний тур покращить психологічний стан дітей, котрі постраждали від війни.

3.3. Аналіз ефективності впроваджених заходів

Продаж туристичного продукту є основною метою діяльності будь-якого туристичного підприємства. Від результату реалізації туру залежить життєздатність, конкурентоспроможність та доцільність існування фірми-продавця.

Ключова роль у розвитку та продуктивному функціонуванні галузі туризму та конкретного туристичного підприємства належить такому поняттю як ефективність діяльності. У свою чергу ефективність відображається у кількості реалізованого туристичного продукту та витрат на його створення та просування.

Отже, проведемо розрахунок собівартості розробленого дитячого туру у табл. 3.8. Відзначимо, що мінімальна група дітей складає 15 осіб.

Таблиця 3.8

Розрахунок собівартості туру

№	Назва статті	Вартість (грн.)	Кількість (од.)	Загальна вартість (грн.)	
				за особу	за групу
1.	Транспортні послуги	300	15	300	4500
2.	Проживання в готелі 5 днів	2000	15	2700	40500
3.	Харчування на 6 днів	2000	15	1400	21000
4.	Страховання	300	15	200	3000
5	Організація екскурсій (вартість вхідного квитка)				
5.1	База «Крутогір»	100	15	100	1500
5.2	Кінотеатр	100	15	100	1500
5.3	Зоопарк	80	15	80	1200
5.4	Дельфінарій	150	15	150	2250
6.	Послуги гіда (керівника групи):	6000	1	400	6000
7.	Витрати на рекламу туру	1500	15	100	1500
8.	Собівартість туру			5530	82950
9.	Прибуток (30%)			1659	24885
10.	Вартість туру без ПДВ			7189	107835
11.	ПДВ (20%)			1437,80	21567
12.	Повна вартість туру			8626,80	129402

Джерело: розроблено автором

Для того, щоб вираховувати ринкову ціну необхідно враховувати дані маркетингових досліджень, розрахунку собівартості, величину витрат фірми на тур, бажаний рівень прибутку та загальний обсяг реалізації турпродукту в плановому періоді або за рік з урахуванням сезонності.

В умовах ринкової економіки потужним регулятором цін є сам ринок, де ціна визначається в результаті поєднання попиту і пропозиції.

Сформуємо мінімальний план реалізації запропонованого туру на 2023 рік (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Мінімальний план реалізації туру «Мрія дитинства» на 2023 рік

Місяці	Кількість реалізованих турів в місяці
Січень	-
Лютий	-
Березень	-
Квітень	2
Травень	4
Червень	4
Липень	4
Серпень	4
Вересень	4
Жовтень	2
Листопад	-
Грудень	-
Разом	24

Джерело: розроблено автором

Розрахуємо базові фінансові показники реалізації туру «Мрія дитинства».

1. *Валовий дохід від надання послуг* визначається як добуток кількості проданих турів на їх вартість.

$$129402 * 24 \text{ турів на рік} = 3\,105\,648 \text{ грн.}$$

2. *Чистий дохід від надання послуг* розраховується як різниця між валовим доходом та ПДВ. Виокремимо ПДВ (20%).

$$\text{Чистий дохід від надання послуг} = 2\,588\,040 \text{ грн.}$$

3. *Валовий прибуток* визначається як різниця чистого доходу від надання послуг і собівартістю послуг.

Собівартість реалізації турів (24 тури на рік) = 82 950 (собівартість 1 групового туру) * 24 (реалізованих турів в рік) = 1 990 800 грн.

Валовий прибуток = 2 588 040 – 1 990 800 = 597 240 грн.

4. *Чистий прибуток* визначається як різниця результату від операційної діяльності (Валовий прибуток) та податку на прибуток. Ставка податку на прибуток становить 18%.

Виокремимо податок на прибуток (ставка податку 18%).

Податок на прибуток (ставка податку 18%) = (597 240 * 18%)/100% = 107 503,2 грн.

Чистий прибуток = 597 240 – 107 503,2 = 489 736,8 грн.

Таким чином, зведемо отримані результати у табл. 3.10

Таблиця 3.10

Фінансові результати від реалізації туру «Мрія дитинства»

Показники	Сума, грн.
Валовий дохід від надання послуг	3 105 648
Чистий дохід від надання послуг	2 588 040
Собівартість послуг	1 990 800
Валовий прибуток	597 240
Податок на прибуток (18%)	107 503,2
Чистий прибуток	489 736,8

Проведемо оцінку ефективності реалізації турів проводиться за допомогою розрахунків таких показників як чиста рентабельність продажів і чиста рентабельність витрат туристичного продукту.

1. Чиста рентабельність продажів

Чиста рентабельність продажів визначається за формулою:

$$\text{ЧР}_п = \frac{\text{ЧП}_t}{\text{ЧД}_t} \times 100\%$$

де, $\text{ЧР}_п$ -чиста рентабельність продажів;

ЧП_t - чистий прибуток;

ЧД_t - чистий дохід від надання послуг у періоді t.

$$\text{ЧР}_\Pi = \frac{489\,736.8}{2\,588\,040} \times 100\% = 18,9\%.$$

2. Чиста рентабельність витрат

Чиста рентабельність витрат визначається як:

$$\text{ЧР}_В = \frac{\text{ЧП}_t}{\text{С} + \text{П}_3} \times 100\%$$

де $\text{ЧР}_В$ - чиста рентабельність витрат;

ЧП_t - чистий прибуток;

С - собівартість наданих послуг;

П_3 - інші витрати (сіпітні витрати по організації туру 12 000 грн. нарік).

$$\text{ЧР}_В = \frac{489\,736.8}{1\,990\,800 + 12\,000} \times 100\% = 24,5\%$$

Отже, провівши відповідні розрахунки відзначили, що чиста рентабельність продажів складає 18,9 %, а чиста рентабельність витрат 24,5 %.

Висновки до розділу 3

Аналізоване підприємство займається розробкою та впровадженням різних напрямків дитячого туризму. ТОВ «Гал-Круїз» в основному пропонує одноденні екскурсії для дітей, вартість варіюється від 490 до 895 грн.

Також ТОВ «Гал-Круїз» пропонує тури за кордон для дітей. Найчастіше ці тури у дитячі табори Болгарії, Польщі та Греції. Також ТОВ «Гал-Круїз» організовує тури для дітей, зокрема школярів в період канікул.

Для покращення організації дитячого туризму на підприємстві ТОВ «Гал-Круїз» було вирішено розробити новий сучасний тур «Мрія дитинства». Тур «Мрія дитинства» – організоване дитяче дозвілля в ідеальному місці – посеред карпатських гір – для активного відпочинку, оздоровлення, реабілітації та незабутніх вражень. Тур буде організовано на базі нового, центрального та найбільшого готелю (санаторно-туристичний комплекс) «Трускавець 365». В процесі розрахунків визначили, що тур буде організований на 6 днів, включатиме проживання, харчування та екскурсії та

складе 8626.80 грн. Провівши відповідні розрахунки відзначили, що чиста рентабельність продажів складає 18,9 %, а чиста рентабельність витрат 24,5 %.

ВИСНОВКИ

Розглянувши тему роботи та виконавши ряд поставлених завдань прийшли до наступних висновків:

Розкривши поняття та основні види дитячого туризму відзначили, що дитячий туризм – активний вид відпочинку, призначений для дітей, з метою розширення світогляду і збагачення духовного життя підлітків. Автори відзначають, що під дитячим туризмом розуміють теорію і практику різного роду походів, сходження на гори і подорожі з метою спортивного суперництва, активного відпочинку, освіти і виховання. Можна виділити кілька основних видів дитячого туризму, що існують нині в Україні, а саме:

1. Внутрішній туризм: екскурсії для школярів; спортивний туризм (спортивно-туристські змагання); самодіяльні шкільні обміни; пізнавальні та рекреаційні дитячі тури на комерційній основі; оздоровлення та відпочинок у дитячих таборах.

2. Виїзний туризм: організація міжнародних безвалютних обмінів; освітні, ділові та заохочувальні виїзди для талановитих підлітків, переможців творчих конкурсів, олімпіад тощо; пізнавальні та рекреаційні тури на комерційній основі; виїзди у міжнародні молодіжні та дитячі центри (табори).

Дослідивши розробку, організацію та проведення дитячих турів відзначили, що послуги дитячого туризму - це особлива категорія туристичних послуг, що передбачає серйозний багатоаспектний підхід до організації. При дитячого туризму необхідно враховувати велику кількість нормативних вимог. Багато компаній та підприємців не прагнуть займатися організацією дитячого туризму, оскільки дитячий відпочинок – дуже складний сегмент ринку туризму та вимагає вирішення великої кількості специфічних питань.

Розглянувши вітчизняний та світовий ринки дитячого туризму відзначили, що ринок дитячого туризму в Україні нині знаходиться в стадії реформування та диверсифікації. У 2021 році в держустановах відпочили майже мільйон дітей: всього 970027 осіб, тоді як у 2020 – 935 21 особа, що на

3,6% більше, ніж у попередньому році. До ТОП-5 областей за кількістю дітей, які перебували в установах для оздоровлення та відпочинку у 2021 році, увійшли: Одеська (105946 дітей), Харківська (95337 дітей), Дніпропетровська (91203 дітей), Херсонська (62140 дітей) і Полтавська (54620 дітей) області.

Найбільше дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку представлено у Дніпропетровській області – 805 одиниць, у Полтавській області – 757 одиниць, у Сумській області – 721 одиниця. Найменше дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку у Чернівецькій області – 89 та у Тернопільській – 67 заклади.

Надавши загальну характеристику підприємства «Гал-Круїз» відзначили, що туристичний оператор «Гал-Круїз» була створена в 2006 році, тоді й донині, компанія ставила собі за мету стати успішною туристичною організацією, яка надає послуги у сфері туризму в різних напрямках. В основному компанія займається організацією подорожей в будь-яку точку світу, за роки роботи, ТОВ «Гал-Круїз» сформували базу перевірених операторів, склали список кращих готелів у своїй цінній категорії в кожному з міст, в яке відправляють своїх клієнтів, а також список кращих туристичних точок.

Провівши аналіз внутрішнього середовища підприємства «Гал-Круїз» відзначили, що на сьогоднішній день в організації працює 10 осіб, 7 з яких менеджери з туризму. Відзначили, що у зв'язку з військовою агресією аналізоване підприємство не працювало 4 місяці, що негативно позначилось на фінансових результатах організації. Також відзначили, що відбулось значне скорочення кількості туристів, які скористались послугами аналізованого підприємства.

Провівши аналіз зовнішнього середовища підприємства «Гал-Круїз» відзначили, що на ринку туроператорів м.Львів у аналізованого підприємства не так багато конкурентів, а саме ТОВ «Моноліт» та ТОВ «ІнЛьвів». Відповідно загальному балу, туристичні підприємства працюють майже на

рівні, тому ТОВ «Гал-Круїз» має подбати про покращення рівня конкурентоспроможності.

Дослідивши організацію дитячих турів на підприємстві «Гал-Круїз» відзначили, що аналізоване підприємство займається розробкою та впровадженням різних напрямків дитячого туризму. ТОВ «Гал-Круїз» в основному пропонує одноденні екскурсії для дітей, вартість варіюється від 490 до 895 грн.

Також ТОВ «Гал-Круїз» пропонує тури за кордон для дітей. Найчастіше ці тури у дитячі табори Болгарії, Польщі та Греції. Також ТОВ «Гал-Круїз» організовує тури для дітей, зокрема школярів в період канікул.

Визначивши напрями вдосконалення організації та проведення дитячих турів на базі туристичного підприємства «Гал-Круїз» відзначили, що для покращення організації дитячого туризму на підприємстві ТОВ «Гал-Круїз» було вирішено розробити новий сучасний тур «Мрія дитинства».

Тур «Мрія дитинства» – організоване дитяче дозвілля в ідеальному місці – посеред карпатських гір – для активного відпочинку, оздоровлення, реабілітації та незабутніх вражень. Тур буде організовано на базі нового, центрального та найбільшого готелю (санаторно-туристичний комплекс) «Трускавець 365».

В процесі розрахунків визначили, що тур буде організований на 6 днів, включатиме проживання, харчування та екскурсії та складе 8626.80 грн. Провівши відповідні розрахунки відзначили, що чиста рентабельність продажів складає 18,9 %, а чиста рентабельність витрат 24,5 %.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балашова Р.І. Методологічне обґрунтування ефективності туристичної діяльності Вісник соціально – економічних досліджень. 2010. № 40. С. 342-348.
2. Богданова С. Подаруємо дітям канікули Туризм: практика, проблеми, перспективи, 2003, №4. С. 44-45
3. Безпалько О. В., Годлевська А. І., Ірза Г.О., Капська А. Й., Карпенко О. Г. Молодь і дозвілля: Теорія, методика і практика роботи з підлітками та молоддю за місцем проживання Український науково- дослідний ін-т проблем молоді. К.: А.Л.Д., 2000. 208с.
4. Василюха Н.В. Оцінка ефективності туристичних послуг Вісник Львівської комерційної академії Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2009. Вип. 31. С. 40-44
5. Голод А.П. Соціальна безпека туризму в регіоні: сутність та методика оцінювання Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2014 Вип. 9-1. Ч. 3. С. 144-147.
6. Грицишина Т. І. Маленькі туристи. Краєзнавство і туризм у дошкільному закладі. Київ: Ред. загальнопед. газ., 2004. 128 с.
7. Грицишина Т. І. Формування життєвої компетентності обдарованих дошкільників засобами краєзнавчо-туристичної діяльності в умовах дошкільного навчального закладу. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 9-10 (28-29). С. 87-91.
8. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Навчальний посібник. Київ.: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.
9. Долгова К. Кластерна модель територіального комплексу дитячого туризму та рекреації в Україні Економічна та соціальна географія. Київ., 2017. Випуск 78. С. 47-52.

10. Дитячий відпочинок в Україні: особливості та тенденції. [Електронний ресурс] URL: <http://aigu.org.ua/ukrainechilds.html> (дата звернення: 22.05.2023).
11. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] URL: <http://www.ukrstat.gov> (дата звернення: 22.05.2023).
12. Домище-Медяник, А. М. Теоретичні засади формування стратегії розвитку дитячих санаторно-курортних та оздоровчих закладів в Україні Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. Спецвип. 33. Ч.3. С. 75-80
13. Івченко, Л. О. Особливості організації дитячого туризму в Україні Економіка та держава. 2019. № 1. С. 83–88.
14. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: Зелена Буковина, 2003. 312 с.
15. Кіптенко В. К. Менеджмент туризму: Підручник. Затверджено МОН Київ : Знання, 2010. 502 с.
16. Ковач Ш., Дудіцька С. П., Мадяр-Фазекаш Е. О. Організація туристичної діяльності в умовах сучасного закладу освіти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка, соціальна робота. Вип. 26. С. 93-97.
17. Костюк І.В., Терехух А.А., Щур О.М. Аналіз ефективності туристичної діяльності Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць. Львів: РВВ НЛТУ України. 2011. Вип.21.13. С. 92-97.
18. Калініченко А. Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку: поняття, види та форми діяльності Державне управління в Україні: проблеми державотворення, виклики та перспективи: Матеріали II Міжнар. наук. конф. аспірантів та докторантів з державного управління (3 червня 2011 року) [Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. С. 30-34.
19. Колотуха О.В. Дитячо-юнацький туризм як об'єкт суспільно-географічних досліджень. Київ.: Зб. тезів доповідей, 2003. 171-175 с.

- 20.Кашуба Я.М. Формування системи дитячого оздоровлення і туризму: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.09.01; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. Львів, 2006. 21 с.
- 21.Колесник О. О. Формування класифікаційних ознак туризму в системі економічних аспектів розвитку суспільства Вісник ЖДТУ. № 1 (47). С. 171-175.
- 22.Колотуха О.В. Дитячо-юнацький туризм в Україні як територіальна соціально-економічна система: проблеми та перспективи розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук: 11.00.02; Ін-т географії НАН України. Київ., 2005. 20 с.
- 23.Малиновська О. Географія дитячого туризму / Краєзнавство, географія, туризм. № 44 (577). Листопад 2008. С. 3-5.
- 24.Мельнійчук М.М. Молодіжний та дитячий туризм: сутність та класифікація за віком Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Геологія. Географія. Екологія. 2016. Вип. 44. С. 118-122.
- 25.Матвієнко-Гарнага Ф. Краєзнавство і краєзнавча робота. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2008. №40. С. 2-3.
- 26.Машкова О. В., Цветкова Д. І. Особливості організації сімейного відпочинку з дітьми дошкільного віку в Україні. Науковий Вісник Херсонського державного університету. Серія: Географічні науки. 2- 17. Вип. 6. С. 187-192
- 27.Максимовська М.О. Соціальне виховання засобами дозвілля: проблеми та перспективи Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. Зб. наук. праць. Вип. 14, кн. II. К. 2010. С. 170-178.
- 28.Наказний М.О. Проектування діяльності дитячого оздоровчого закладу: теорія і технологія Дніпропетровськ, 2010. 476 с.
- 29.Нікітенко С.І. Розвиток молодіжного та дитячого туризму в незалежній Україні: проблеми та перспективи Історичні науки. 2008. №49. С. 32-36
- 30.Офіційний сайт туристичного підприємства <https://www.gal-cruise.com.ua/>

31. Пангелов Б. П. Організація та проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навчальний посібник Київ : Академ-видав, 2010. 248 с.
32. Правила проведення туристсько-краєзнавчих походів, експедицій, екскурсій з учнівською молоддю закладів освіти України (Наказ Міністерства освіти і науки України № 237 від 24.03.2006 року).
33. Плешивцова М.В. Організація дитячого туризму в Україні Географія та туризм. 2014. Вип. 14. С. 153-159.
34. Світова туристична організація UNWTO. [Електронний ресурс] URL: <http://www.unwto.org> (дата звернення: 24.05.2023).
35. Свірідова Н. Д. Аналіз сутності основних дефініцій дитячого туризму Наукові вісті Далівського університету Луганськ : СНУ ім. В. Даля 2012. № 6. С.21-27
36. Скрипченко І. Т. Основні дефініції в дитячо-юнацькому туризмі Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Сер. : Педагогічні та історичні науки. 2014. Вип. 121. С. 218-230.
37. Ткаченко Т.І., Гаврилюк С.П. Економіка готельного господарства і туризму: Навч. посіб. Київ.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2005. 179 с.
38. Туристична діяльність в Україні: статистичний бюлетень / від. за вип. О.О. Кармазіна. Київ : Державна служба статистики, 2017. 76 с.
39. Чертовська Д.В. Проблеми розвитку дитячого туризму в Україні та Туризм. 2012. № 23. С.86-93.
40. Чорна Л. В. Інноваційні підходи до організації літнього дитячого оздоровлення Карпатський Край. 2015. №1. С. 225-229.
41. Poria Y., Timothy D.J., 2014, Where are the children in tourism research?. Annals of Tourism Research, v. 47: 93-94
42. Khoo-Lattimore C.; Jan MJ Family on vacation: identifying the hospitality needs of European parents with young children. Young consum. 2018, 19, 159-171.
43. Nickerson N. P.; Jurowski K. Influence of Children on Vacation Travel Patterns. J. Vacat. Mark. 2001, 7, 19-30.

44. Zamani Z. Early Childhood Preferences: What Drives Cognitive Play in Outdoor Preschool? *Int. J. Early Child.* 2017, 15, 256-274.
45. Cosco N.G. Motivation to move: opportunities for physical activity in preschool playgrounds. PhD. Dissertation, Heriot Watt University, Edinburgh, UK, May 30, 2006.

ДОДАТКИ

Додаток А.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Вступ. На жаль, за роки економічних реформ руйнівного удару зазнала система соціального туризму, зокрема і дитячо-юнацького. За останні роки в період пандемії Covid-19 та початку повномасштабного вторгнення росії на територію України значно зменшилось державне фінансування дитячого туризму, та усіх його видів. Спостерігається різке здорожчання спортивного інвентаря та спорядження, повністю зникли з друку дитячі путівники та посібники юного туриста.

Актуальність теми. Тема розвитку дитячого туризму в Україні є актуальною, оскільки він може бути одним із популярних напрямів навчально-виховного процесу. Дитячий вік (аудиторія від 7 до 17 років) – час формування світогляду, період пізнання та відкриттів. Дитячий туризм у контексті навчально-виховного процесу розглядаємо як спосіб передачі соціального досвіду пізнання історико-культурної, природної та духовної спадщини підростаючому поколінню, внаслідок якого формуються морально-ціннісні орієнтири, вирішуються завдання соціалізації особистості, відбуваються розширення світогляду, формування здорового способу життя.

Матеріали і методи. Матеріалами для написання тез стали наукові статті та монографії з даної тематики. У роботі були застосовані такі методи дослідження як аналізу та синтезу – для уточнення економічних категорій; логічного узагальнення – при формулюванні висновків.

Результати. Проблема розвитку дитячого туризму є дуже актуальною. Експерти вважають, що в майбутньому дитячо-юнацький туризм може і повинен бути одним із пріоритетних напрямів розвитку туризму в Україні [1]. Економічні переваги даного виду туризму очевидні: школярі та студенти, як правило, подорожують організованими групами. Організація та розробка турів повторюється з року в рік, що полегшує бізнес-планування. Із соціальної точки зору дитячий туризм досить важливий, адже дає унікальну можливість поглибити ознайомлення з історико-культурною спадщиною власної країни та інших держав, наочно ознайомитись, виховувати у молоді почуття національної гордості, повагу і толерантність до способу життя та звичаїв інших націй і народів.

Дитячий туризм в Україні сьогодні має три сегменти: оздоровчий, спортивний, екскурсійний [2]. Навіть у цих рамках необхідна розробка ефективної методології заходів дитячого туризму з огляду на вікову категорію його учасників. Актуальним є досвід зарубіжних країн з тематичного розмаїття залежно від схильності дитини. Наприклад, відпочинок із програмою навчання іноземним мовам, театральнo-музичному мистецтву, танцям, верховій їзді та ін.

Наявність значущої історико-культурної, природної та духовної спадщини в Україні (понад 50 тис. об'єктів) дає можливість глибоко вивчити пам'ятки країни, її історію, народні обряди та ремесла, пізнати навколишнє природне середовище та ін. пам'яті військово-героїчному минулому та формування життєвої позиції.

Освітні програми, турніри з різних видів спорту, екскурсії різноманітної тематики в комплексі дитячого туризму – це відпочинок та навчання, спілкування та активні види розваг, пізнання, самовдосконалення та формування особистості в цілому.

З метою розвитку дитячого туризму в Україні та вдосконалення його діяльності необхідно: розвиток нових, ефективних форм відпочинку дітей; впровадження передових технологій та методів оздоровчої роботи з дітьми; розробка оновлених та унікальних дитячих маршрутів; зміцнення матеріально-технічної бази, придбання необхідного туристичного спорядження для загальноосвітніх установ з метою розвитку масового шкільного туризму; розвиток потенціалу кадрів у туристській індустрії; організація та проведення заходів з педагогічними працівниками для підготовки туристсько-краєзнавчого активу; проведення дитячих фестивалів; щоденник мандрівника.

Висновок. В даний час в індустрії дитячого туризму існує чимало проблем, які потребують вирішення. Але, тим не менш, цей вид туризму є одним із найстійкіших сегментів туристичного ринку. За правильної політики держави, приватних структур та інвесторів у цій сфері є всі передумови для подальшого зростання та розвитку. Тим більше що історичний досвід розвитку саме дитячого туризму є унікальним і гідним вивчення та вдосконалення.

Список використаної літератури.

1. Івченко Л. О., Кужиль С. В., Петренко М. В. Особливості організації дитячого туризму в Україні. Економіка та держава. 2019. № 1. С. 83–88
2. Мельнійчук М.М. Молодіжний та дитячий туризм: сутність та класифікація за віком Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Геологія. Географія. Екологія. 2016. Вип. 44. С. 118-122

Ліцензія туристичного підприємства

Серія АВ **ЛІЦЕНЗІЯ** № 566545

Міністерство культури і туризму України
Державна служба туризму і курортів

Вид господарської діяльності: **туроператорська діяльність**

Найменування юридичної особи: **ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "РОСТИК"**

Ідентифікаційний код юридичної особи: **20780336**

Місцезнаходження юридичної особи: **79008, м. Львів, вул. Братів Рогатинців, буд.12, кв. 10**

Дата прийняття та номер рішення про видачу ліцензії: **18.03.2011 №10-ліц**

Строк дії ліцензії: **з 18.03.2011 необмежений**

Номер в ліцензійному реєстрі - **144/2011**

В.о. Голови Держтуризму курортів М.П. **С.В.Сьомкін**

Дата видачі ліцензії: **27 SEP 2011**

Серія АВ **ЛІЦЕНЗІЯ** № 566545

Міністерство культури і туризму України
Державна служба туризму і курортів

Вид господарської діяльності: **туроператорська діяльність**

Найменування юридичної особи: **ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "РОСТИК"**

Ідентифікаційний код юридичної особи: **20780336**

Місцезнаходження юридичної особи: **79008, м. Львів, вул. Братів Рогатинців, буд.12, кв. 10**

Дата прийняття та номер рішення про видачу ліцензії: **18.03.2011 №10-ліц**

Строк дії ліцензії: **з 18.03.2011 необмежений**

Номер в ліцензійному реєстрі - **144/2011**

В.о. Голови Держтуризму курортів М.П. **С.В.Сьомкін**

Дата видачі ліцензії: **27 SEP 2011**

Копія видана: **ТУРИСТИЧНА ФІЛІЯ "ТАЛ-КРУІЗ" ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА "РОСТИК" 79008, м.Львів, вул. Братів Рогатинців, буд.12, кв. 10**

В.о. Голови Держтуризму курортів М.П. **С.В.Сьомкін**

Дата видачі копії ліцензії: **27 SEP 2011**

